

České slovo

Mitterrand a Thatcherová v Praze

Pani Margaret Thatcherová s prezidentem Václavem Havlem
na nádvoří pražského Hradu

Prezident Francois Mitterrand na pražském letišti po uvítání
prezidentem Havlem

Uprostřed září navštívili Prahu a Bratislavu francouzský prezident Francois Mitterrand a krátce po něm předsedkyně britské vlády Margaret Thatcherová. Prezident Mitterrand byl hostem v Praze už podruhé (jeho první návštěva se uskutečnila v prosinci roku 1988). Pani Margaret Thatcherová byla prvním britským premiérem v historii, který kdy Československo navštívil.

Oba státníci přijeli do Prahy v podstatě s tímtož posláním: omluvit se v projevech k poslancům Federálního shromáždění národům Československa za účast svých vlád na hanebném mnichovském diktátu, jímž byla před 52 lety, dne 29. září 1938, Československá republika zbavena značných částí svého území a ochromena.

Na pořadu návštěv v Praze byly porady s prezidentem Havlem, konference s některými členy federální vlády a oba státníci se též setkali s reprezentanty obou republikových vlád. V arcibiskupském paláci v Praze se pozdravili s kardinálem Františkem Tomáškem. Provázeli prezidentem Havlem, přišli též k slavnostnímu přejmenování dvou pražských náměstí, z nichž jedno se stalo náměstím Charlese de Gaulla a druhé náměstím Winstona Churchilla.

Prezident Mitterrand za prvního pobytu v Praze v roce 1988 uspořádal pro tehdejší vedoucí chartisty na francouzském velvyslanectví snídani. Její účastníky pozval ke snídani i tentokrát, ti opět přišli, ovšem už jako reprezentanti nového Československa, jako prezident republiky, federální ministři... V neformálním, přátelském setkání zavzpomínal Václav Havel na první snídani a ocenil její význam. Mitterrand vyprávěl, že když se v roce 1988 jednalo o jeho návštěvu Prahy, kladl si podmínku, že se bude moci setkat se zástupci opozice, aby poznal její názory. Čs. vláda nechtěla k tomu svolit a trvalo čtyři měsíce, než ustoupila. Václav Havel nastínil francouzským hostům plány Československa a s důrazem prohlásil, že

nastávající dva roky budou velmi svízelné. K tomu francouzský ministr zahraničí A. Dumas poznamenal, že dvouletá lhůta není vždycky stejná. Taky Gorbáčov tvrdí, že jeho země má před sebou obtížné dva roky, jenže to Gorbáčov říká už pět let.

Po přiletu do Bratislavy odjel prezident Mitterrand po oficiálním uvítání na letišti, k nedalekému pomníku generála M. R. Štefánika, aby položením věnce uctil památku tohoto spoluvůdce československé samostatnosti, který se za první světové války svou diplomatickou a vojenskou činností zapsal i do francouzských dějin.

Pani Margaret Thatcherová na tiskové konferenci v Praze řekla: „Myslím, že je to velmi vhodné, že přicházím v této době, kdy si v Británii připomínáme 50. výročí bit-

vy o Anglii, kde čs. letci a piloti bojovali po boku našich letců a pomohli v této bitvě zvítězit...“ (Oslovení 50. výročí bitvy o Anglii vyvrcholily 15. září v Londýně slavnostní přehlídkou. Mezi veterány, kteří válku přežili a dožili se 50. výročí bitvy, počítali před královnou Alžbětou u Buckinghamského paláce také čs. občané, generálové Karel Mrázek a František Fajtl, potom Vladimír Soukup, Marcel Ludíkar a někteří další.

Za pobytu v Praze položila Margaret Thatcherová kytici u sochy sv. Václava. Neopomněla a zajela i na Olšanské hřbitovy, kde položila věnec a poklonila se pozůstatkům příslušníků vojsk britského společenství, kteří v boji proti nacismu zahynuli na čs. území.

Ačkoliv se v průběhu obou návštěv projednávaly hospodářské problémy

- zájem o čs.reformy je značný - a ačkoliv se mnoho mluvilo o zapojení Československa do Evropy a o nové Evropě - přece jen je třeba říci, že význam obou návštěv je symbolický. Jak řekl prezident Havel v předvečer návštěv, bylo zapotřebí udělat aspoň symbolickou tečku za katastrofami tohoto století. Od konce druhé světové války uplynulo téměř půl století a je na čase uzavřít kapitolu, spojenou s touto válkou.

Stíny minulosti nemohou zatěžovat cestu do budoucnosti. V tomto duchu zakončení nepřítelství byla myšlena a uspořádána návštěva západoněmeckého prezidenta Richarda von Weizsäckera v Praze 15. 3. 1990, v den výročí nacistické okupace Čech a Moravy. Návštěvami prezidenta Mitterranda a premiérky Thatcherové se uzavírá kapitola mnichovského diktátu.

Miliardové ztráty v Iráku

Čs. federální ministr zahraničních věcí Jiří Dienstbier požádal 14. září předsedu Rady bezpečnosti Spojených národů v New Yorku o konzultace. Jde o to, že Česko-Slovenské federativní republiky vznikají značné ekonomické problémy tím, že dodržuje sankce proti Iráku, vyhlášené rezolucí Bezpečnostní rady. Československo používá práva podle Charty Spojených národů a žádá, aby mohlo o těchto problémech s Radou bezpečnosti hovořit. Dodržování ekonomického embarga vůči Iráku způsobuje Česko-Slovensku podle některých odhadů přes jednu miliardu dolarů přímých škod a přibližně další miliardu dolarů nepřímých škod. V čs. notě Radě bezpečnosti bylo kromě žádosti o konzultace také ujištění, že Česko-Slovensko bude pokračovat v dodržování embarga vůči Iráku přesto, že mu to přináší ekonomické ztráty.

I Československo náleží ke státům, které doplatí na vpád Iráku do Kuvajtu a na okupaci Kuvajtu. Bývalý komunistický režim v Československu — protože Sovětský svaz udržoval s Irákem přátelské styky a dodával mu zbraně — rovněž dodával Iráku zbraně, hlavně pancéřovou vozbu, která se ve válce s Iránem osvědčila. Ještě loni bylo Českoslo-

vensko v dodávkách těžkých zbraní Iráku na šestém místě na světě. Irák s placením za zbrojní dodávky nikdy nespěchal. Byl zvyklý, že si se svými dluhy socialistickým zemím nemusí dělat starosti. Což je ostatně názor mnoha dalších rozvojových zemí. Když byl Saddam Hussejn upozorněn, že dluží peníze — řekl ministr financí Klaus — začal se Hussejn tvářit velmi překvapeně, že by měl tyto peníze splácet.

Tyto peníze nejsou maličkost, nýbrž 300 milionů dolarů. Naděje, že tyto peníze dostane Československo zpět, jsou mizivé. Jsou stejně mizivé naděje, že Československo dostane zpět něco z obrovských částek, které investovalo do „proletářských zemí“. Ministr Klaus o tom řekl: Ztrácíme a budeme ztrácet.

Jak v Iráku, tak i v Kuvajtu byli čs. občané. Někteří v zastupitelských úřadech, ale většinou v hospodářském životě. Fungovali jako odborníci, technický personál, poradci a pomáhali budovat irácký petrochemický průmysl. Obchodní styky mezi Prahou a Bagdadem ještě loni činily 35 milionů dolarů.

Existovaly iluze, že se množství ropy, o které snížil dodávky Sovětský svaz, nahradí importem ropy z arabských zemí, především Iráku a

Íránu. Tato iluze vzala za své, když se zavedlo obchodní embargo proti Iráku, k čemuž se ostatně Československo připojilo. Embargo zavřelo ropovody pro Československo, ale ovšem i pro Polsko, Maďarsko a Bulharsko.

Československo bude nuceno kupovat ropu ve světě za zvýšené světové ceny a může se stát, že platbami za ropu vyčerpá své devizové zásoby.

Proti Saddamu Hussejnovi uspořádali v Praze 4. srpna demonstrace iráčtí studenti. Podle informací časopisu Respekt je jich v Československu čtyřiaosmdesát, z čehož počátkem září jednačtyřicet bylo na prázdninách v Iráku, dvacet na prázdninách v Československu a po Evropě, zbytek zůstal na ubytovně v Brně. Iráčtí studenti jsou v Československu na základě kontraktů, uzavřených obchodní společností Omnipol, která je monopolní vývozce zbraní. Podle oficiálního mluvčího Omnipolu - píše se v časopise Respekt - je v současnosti v Iráku devět našich vojenských expertů. Jsou to technici, kteří pracují v jedné továrně u Bagdadu. Čs. strana kontrakt přerušila, ale Irák trvá na tom, aby byl dodržen. Experti tudíž musí v továrně zůstat.

KRÍZA ČESKOSLOVENSKÉJ ŠTÁTNOSTI.

Volby do zastupitelských orgánů dne 8. a 9. júna 1990 vyhrali v Čechách a na Moravě veľkou väčšinou kandidáti Občianskeho fóra. Na Slovensku zvíťazila, aj keď s menším odstupom voči ostatným stranám, Verejnosť proti násiliu. Obe zoskupenia, OF a VPN, boli československy orientované, a tak sa mohlo zdať, že

KAROL BELÁK—BERGER

sa nastúpila cesta politickej konzolidácie, aspoň pokiaľ ide o československé vzťahy. Optimisti boli však čoskoro vyvedení z omylu.

Už v prvej polovici júla sa začali na Slovensku silne prejavovať a nanovo sa organizovať nacionalistické strany, skupiny a skupinky, ktorých bolo dovedna deväť alebo desať. Prvým meraním síl bolo odhalenie pamätnej dosky dr. Tisovi v Bánovciach nad Bebravou dňa 15. 7. 1990. Doska sa odhalila, ale neskôr na protest verejnosti odmontovala a „až na ďalšie“ uskladnila. Dalším signálom, že sa na Slovensku vyostreje politická situácia bola schôdzka Politického výboru slovenského Kresťansko - demokratického hnutia vo Zvolene, dňa 26. júla. Na tej schôdzke vyzvala KDH všetky strany a skupiny, usilujúce o zvrchovanosť Slovenska, aby spoločne koordinovali svoj postup na dosiahnutie svojho cieľa.

Tu sa položila otázka, či výsledkom volieb sklamaní Kresťanskí demokrati nezmenili svoj politický kurz, a či sú ešte lojálnym členom slovenskej vládnej koalície na čele s Verejnou stranou proti násiliu. Tak sa situácia na Slovensku zauzila a zdramatizovala. Pod zvýšeným tlakom odstredivých síl pocítila slovenská vláda naliehavú potrebu vziať radikálom vietor z plachät. V tejto napätej atmosfére sa konala v Trenčianskych Tepliciach dňa 9. augusta pracovná schôdzka troch vlád, slovenskej, českej a federálnej. Na tomto stretnutí sa dohodli, či len navrhli nové zásady štátoprávneho usporiadania, v tom zmysle, ako na ne, a na ich rýchle uvedenie do života, naliehala slovenská vláda.

Rozhovory boli miestami vzrušené, a niektorí ich partneri sa cítili byť zaskočení. Podľa českého premiéra Petra Pitharta (ČST, 18.8.1990), je dohoda v Trenčianskych Tepliciach jedinou alternatívou k rozpadu štátu.

Takzvaná „slovenská koncepcia“ ako ju azda najenergiejšie presadzoval slovenský premiér Vladimír Mečiar, chcela zrejme čo najviac zvýrazniť „slovenskú štátnosť“. Ak šlo aj o to, vyjsť v ústrety radikálom, a nejak ich pacifikovať, tak tento zámer asi nevyšiel. Slovenskí nacionalisti hneď (14. augusta) odmietli trenčiansko - teplické „dohody“ a všeta ústupčivosť zostala v tomto tábore bez ozveny, ako ukázali búrlivé demonštrácie v Ružomberoku pri oslavách Andreja Hlinku dňa 25. a 26. augusta tohto roku.

Je otázka, do akej miery sú dohody z Trenčianskych Teplic naozaj premyslené a hlavne uskutočniteľné v praxi. Je ľahko preklamať napríklad „hospodársku nezávislosť“ oboch národných republík, ale ako ju realizovať v štáte, ktorého ekonomiky sú navzájom prepojené a na seba závislé? Je vôbec možné - v spoločnom štáte - previesť do kompetencie

Dokončení na str. 2

Milan Šimečka, politolog a spisovateľ, zemfel náhle ve věku 60 let v Praze 24. září na selhání srdce. Byl předsedou Rady konzultantů prezidenta republiky. Za minulého režimu byl žalářován.

Kriza československej štátnosti

Dokončení ze str. 1

tej či onej republiky celý zahraničný obchod, energetiku, dopravu a spoje, hlavné výrobné odvetvia, ochranu životného prostredia a podobne? Bolo realistické žiadať vytvorenie slovenského Ministerstva medzinárodných záležitostí? „Dohoda“ v Trenčianskych Tepliciach obsahuje zásady, ktoré bude treba upresniť, a ktoré sa tak, ako boli formulované uskutočniť nedajú, ak nemá dojst k ekonomickej dezintegrácii štátu.

Dohoda - ako je evidentné - vznikla pod tlakom, a bola preto šitá horúcou ihlou. V súvislosti s ňou vznikne iste hodne problémov a konfliktných situácií. To sa čiastočne ukázalo aj na stretnutí troch vlád v Piešťanoch (11.-12. september) a kritické hlasy sa iste ozvú aj na schôdzke v Kroměříži, koncom septembra tohto roku. Trenčiansko-teplické ujednanie budú asi revidované vo viacerých bodoch. To zreteľne signalizovala schôdzka Federálneho zhromaždenia v Prahe dňa 17. septembra, kde jedným z predmetov kritiky bolo prílišné obmedzovanie právomocí federálnych orgánov.

Prezident Havel, ktorý sa zasadnutia zúčastnil, sa prihovárал za rešpektovanie nielen oboch národných suverénit, ale aj „suverenity federálnej“. Federácia by sa podľa neho nemala považovať za nejaké „nutné zlo“ lebo za „okliešťovanie národných práv“. Aj federálne orgány vyšli predsa zo slobodných volieb, a treba ich preto číť ako výraz „československej identity“. V podobnom zmysle prehovoril aj ministerský predseda ČSFR Marián Čalfa.

Škoda len, že sa tak kompetentné hlasy, nabádajúce k upevneniu spoločnej štátnosti a k triezvemu realizmu, pokiaľ ide o rozdelenie právomocí medzi orgánmi Federácie a orgány národných republík, neozvali skôr. Vážne chyby sa urobili už na počiatku, a zodpovednosť za ne nesú ľudia, ktorí sa dostali k politickej zodpovednosti po novembrovom prevrate.

Obnovený demokratický štát si musel hneď na počiatku vsadiť nielen na zvrchovanosť oboch narodov republiky, ale jednoznačne aj na československú vzájomnosť, na to, čo oba národy politicky a kultúrne spojuje. Od počiatku muselo byť jasné, že na naprostej zvrchovanosti a úplnej nezávislosti oboch narodov, sa nedá budovať spoločný štát. Kto to tvrdí, nevie, čo hovorí. V ustavičnom zdôrazňovaní len a len slovenskej alebo českej suverenity, nezávislosti, štátnosti a identity, musí sa napokon podstatne oslabiť alebo aj utopiť spoločná štátnosť.

Základy každého štátu, federatívneho aj obyčajného, sú v dôvere občanov, v spoločnej vôli občanov, ktorí svoj štát chcú a majú ho - slovami prezidenta Havla - aj „trochu radi“. Ak toto nie je, bude najlepšie, aby sa taký štát rozšíšiel, radšej dnes ako zajtra. To sa týka aj Československa. Nemalo by sa nasilu držať pri živote, ak si to neželá jeho ľud, oba národy alebo jeden z nich.

V tejto súvislosti by sme nemali prepaďať optickému klamu. Nacionalistické úderky, vedené emisármi radikálnej emigrácie, nepredstavujú ešte slovenský národ. Naprotá väčšina Slovákov - ako ukazujú všetky výskumy verejnej mienky - určite nie je proti spoločnému štátu s Čechmi. Naprotá väčšina Slovákov by rozbitie spoločného štátu považovala za vlastnú škodu, za ohrozenie svojich vitálnych záujmov, a tiež za niečo neprirodzeného. Povedomie vzájomnosti na Slovensku žije, aj keď sa hlučne neartikuluje. Žije iste viac v ľude, ako medzi mnohými politikmi.

Z toho treba vychádzať. Československo sa v žiadnom prípade nemusí rozpadnúť. Sú naopak dobré predpoklady, že sa naše národy napokon „dohádajú“ k potrebnej politickej jednote. To si samozrejme žiada dobrú vôľu na oboch stranách, veľkú trpezlivosť, vytrvalosť a múdrosť.

Zemřel ministr S. Stračár

Federální ministr zahraničního obchodu Slavomír Stračár, který provázel prezidenta Václava Havla na zájezdu do Nicaragui, se později oddělil a jel sám navštívit některé jihoamerické státy. V Brazílii ho postihl infarkt a v noci na 22. srpna ve vojenské nemocnici města Brazílie náhle skonal. Bylo mu 55 let.

Slavomír Stračár po studiích začal pracovat ve Východoslovenských železárnách v Košicích, odkud byl loni v listopadu povolán do Prahy, kde se ve federální vládě stal ministrem hutnictví, strojírenství a elektrotechniky. Byl významným činovníkem ve slovenském hnutí Veřejnost proti násilí, za které ve volbách úspěšně kandidoval. V nové vládě, kde byl jmenován ministrem, mu byl svěřen obor zahraničního obchodu.

Nový papežský nuncius v Praze

Přiletem nového papežského nuncia do Prahy 17. září se plně obnovují diplomatické styky mezi Vatikánem a Československou federativní republikou. Byly přerušeny 15. března 1939, kdy nuncius opustil Prahu. Na nižší úrovni byly obnoveny v roce 1945, kdy v Praze jako chargé d'affaires Vatikánu působil msgr. Ottavio de Liva. V roce 1950 byl komunistickým režimem z Prahy vypovězen.

Papež Jan Pavel II. jmenoval v červnu novým nunciem 64-letého arcibiskupa Giovanniho Coppu, který od roku 1958 pracoval ve službách státního sekretariátu Vatikánu.

Brzy po přiletu do Prahy byl nuncius Coppa přijat v arcibiskupském paláci v Praze kardinálem Františkem Tomáškem. V latinském proslovu nuncius řekl, že přichází do Československa s radostí, jako bratr a že doufá, že bude jako bratr přijat.

Příchod nunciův bude znamenat změnu na nejvyšších církevních místech v Praze. Kardinál Tomášek týden před nunciovým přiletem řekl zpravodaji ČTK, že odchází na odpočinek, že jeho žádost a resignace je spojena jen s nástupem nového nuncia. „O odpočinku musím uvažovat,“ řekl pan kardinál, „věk jedenadevadesát let není normální pro aktivitu v žádné lidské činnosti a ani v církevní ne.“ Kardinál Tomášek požádal o uvolnění z funkce

pražského arcibiskupa už před 16 lety, když se dožil 75 let. Papež tehdy Tomáškovu žádost odmítl, protože nebyla naděje, že by komunistický režim připustil, aby byl arcibiskupský stolec znovu obsazen. Tato situace se nyní změnila a pan kardinál může očekávat, že papežovo svolení k odchodu na odpočinek dostane.

Kdo nastoupí po něm na arcibiskupský stolec? V úvahu jako jeho nástupce - řekl redaktor ČTK pan kardinál - přichází na prvním místě některý z pražských světcích biskupů. Ale zatím co je odchod kardinála Tomáška hotová věc, jmenování jeho nástupce zatím ještě hotová věc zřejmě není.

V den nunciova přiletu do Prahy bylo oznámeno, že prezident Václav Havel jmenoval nového velvyslance Česko-Slovenské federativní republiky ve Vatikánu. Stal se jím František Halas, syn básníka Františka Halase.

Čs. biskupové se omlouvají za odsun

Čs. biskupové poslali konferenci německých biskupů dopis, v němž odsoudili odsun Němců z Československa po 2. světové válce. Omluvili se. Dopis byl adresován předsedům obou německých biskupských konferencí Karlu Lehmanovi a Georgu Sterzinskému.

VÁCLAV HAVEL K 21. SRPNU

Dvacátý první srpen 1968 si dnes připomínáme ve zvláštní atmosféře. V atmosféře všeobecného neklidu, všeobecné nervozity, všeobecné nespokojenosti s tím, že rozbíjení starých, totalitních struktur pokračuje pomalu.

Měli jsme sice svobodné volby, kterých se zúčastnilo nebývale vysoké procento naší populace, zvolili jsme si svobodný parlament, máme svobodný tisk, máme demokratickou vládu, ale s tíživým dědictvím totalitního systému jsme se ještě nedokázali vyrovnat. Stále existují a působí mocné struktury bývalého režimu, které vznikaly po dlouhá desetiletí a především právě v oněch posledních 22 letech.

V mnoha obcích vládnou titíž lidé, kteří v nich vládli dříve. Jsou propojeni s vedoucími pracovníky hospodářských podniků. Stále existují ohromné byrokratické kolosy, které zneumožňují racionální ekonomické počínání jednotlivých podniků a provozoven.

Stará byrokracie přetrvává na všech úrovních až po úřady centrální, republiková a federální ministerstva. Dvacet let, které jsme ztratili, má tragické následky. Je to doba růstu celé jedné generace. Dik totalitnímu systému vymizela z našich zemí lidská tvořivost, kterou předchodí režim po léta systematicky potlačoval, podnikavost, vynalézavost a um.

Místo stovek a tisíců krámků a dílniček nacházíme v našich ulicích stále jen stažené rolety, zakrývající prostory, s nimiž čile obchodují mafie mamutích podniků bytového hospodářství, šikovně využívající a zneužívající stovek hloupých předpisů a nařízení, která dosud nikdo nezrušil.

Naši zemědělci, dělníci a řemeslníci jsou stále ještě pokládáni za natolik nesvéprávné, že musí mít nad sebou rozsáhlé administrativní aparáty, které je údajně řídí, ale které jim ve skutečnosti jen komplikují život a které se navíc nechávají jimi žít.

Naše restaurace nejsou přívětivými místy pohostinství, pohody a přátelských setkání, ale nebezpečnými džunglemi, kde se naši i cizí hosté setkávají s neochotou a šlendriánem a jsou často i okrádáni. Není tomu tak proto, že by v pohostinství pracovali sami nepoctiví lidé, restaurace jsou takové proto, že jsou spravovány byrokraty z nesmyslných institucí typu Restaurací a jídelen či Interhotelů, jejichž hlavním posláním není spokojenost hostů, ale jen vlastní přetrvávání.

Nad našimi továrnami, zemědělskými kombináty a nejrůznějšími podniky se vznášejí celá mračna zbytečných ředitelství a neschopných byrokratů.

Podniky zahraničního obchodu parazitují na výrobě, prodávající zboží, které by si podniky dokázaly lépe a rychleji prodávat samy.

Za tím vším se skrývají chapadla neviditelných mafií, které se snaží kšeftovat s majetkem, který jim nepatří, ustavují podezřelé akciové společnosti a hledají cesty jak bezpečně ulít nelegálně získaný kapitál.

Krajně temné slušovické žilky nenápadně prorůstají celým našim potravinářstvím. Většinou z vás tím jistě neříká nic nového. Je to stav, který je všeobecně znám a hlasy volající po jeho nápravě se ozývají ze všech stran. Znovu a znovu se tím potvrzuje, že naše revoluce není dokončena! Naopak! To hlavní se musí teprve stát!

Není, není pravda, že tato revoluce selhala. Ona prostě jen neskončila! A žádné dílo nelze hodnotit dokud není hotovo. Abychom nápravy věci dosáhli, musíme začít neprodleně a energicky jednat! Musíme se alespoň v myslí vrátit do listopadových dnů pro onen duch jednoty a touhy po změně, pro onu občanskou statečnost a občanskou fantazii, které se tenkrát ukázaly silnějšími než všechny totalitní struktury. Dnes bychom si měli připomenout i atmosféru spontánní jednoty, s níž Češi a Slováci ruku v ruce před 22 lety nenásilně vzdorovali násilí. Týden tehdejšího vzdoru sklízel právem obdiv celého světa. Musíme opět povýšit obecný zájem nad zájem stranický a partikulární. Musíme opět postupovat nenásilně a tolerantně, ale rozhodně a rychle, tak jak jsme to dokázali koncem minulého roku, kdy se dosud všemocná strana vzdala z vůle lidu během několika dní své vedoucí role. Musíme vyvíjet tlak na parlament. Aby rychle přijímal dobré zákony. I tlak na vládu, aby se nebála odvážných rozhodnutí. Konečně se musí dát do pohybu proces privatizace, který uvolní tvořivou a podnikatelskou energii naší společnosti. Musí se upravit zákoník práce, aby umožnil pružnou výměnu neschopné anebo sabotující nomenklatury.

Není však možné se spoléhat jen na parlament a vládu, případně na prezidenta. Je třeba, aby ke společnému dílu přispěli všichni občané. V každé obci, v každém podniku se lidé musí odvážit riskovat, musí využít všech právních a politických možností, které mají k dispozici. Dnes už mají občané přece vliv na to, kdo je v čele družstva anebo podniku. Mohou upozornit na zastaralé normy, vyhlášky a předpisy, žádat jejich zrušení, navrhnout nové. Mohou se cílevědomě připravovat na podzimní volby do orgánů místní samosprávy a nedovolit, aby se do nich vrátili představitelé starých struktur, ať už jakkoliv maskovaní.

V naší zemi přece žije dost čestných a chytřích lidí, kteří mohou zaujmout místa v obecních a městských zastupitelstvech. Apelují především na mladou generaci, aby se nebála vstoupit do politického života a převzít politickou odpovědnost. Naši zemi by měl zavazout čerstvý vítr. Jestliže v roce 1968 měl určitou logiku argument reformistů, že musíme postupovat pomalu, opatrně, zdrženlivě, nenápadně, abychom mocného souseda nepodráždili a nevyprovokovali, dnes tento argument už neplatí.

Dnes nás nikdo neohrožuje, dnes záleží jenom na nás, v jaké zemi budeme žít. Nemůžeme se na nikoho a na nic vymlouvat. S těmi, kteří se obohacují na účet druhých, záměrně zdržují změny, nenápadně vyvolávají beznaděj a apatii, aby si mohli nadále žít tak, jak byli zvyklí a kteří se dnešnímu demokratickému vedení jen tiše vysmívají, s těmi si dnes můžeme a dokonce musíme poradit sami!

Na tomto náměstí, na Náměstí Slovenského národního povstání v Bratislavě a na mnohých dalších náměstích jsme se přece v listopadu nescházeli proto, aby různé totalitní mafie nadále nerušeně devastovaly naši republiku. Dílo, které jsme tehdy zahájili, musíme úspěšně dovést. Naši zdejší spiklenci se už nemohou opírat o mocné cizí armády. Jestliže se jimi i tentokrát necháme přelstít, bude to už jen naše vlastní vina! Ztratili jsme dvacet roků a už si nemůžeme dovolit ztratit ani den!

České slovo

Vychází měsíčně. Vydává, za redakci a inzerci odpovídá dr. A. Benešová, tel.: 6377096 (jen dopoledne). Řídí šéfredaktor Meloun.

Všechnou korespondenci posílejte na: České Slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Jegliche Korrespondenz bitte an: České Slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86.

Zeitschrift der tschechoslowakischen Exulanten. Inhaber 100%. Verleger und verantwortlich für die Redaktion u. Anzeigen: Dr. A. Benes, Juristin, H. Hilpertstr.2, 8000 München 83.

Druck: G. Finmberger, Clemensstr. 27, 8000 München 40

Roční předplatné: normální poštou 25 DM, letecky 14-18 \$ (podle země), cena jednotlivých výtisků 2, 50 DM nebo 1, 20 \$.

Bankovní konto: Commerzbank, Bulowstr. 7, 8000 München 80, č. konta 3710373. Při bankovních převodech z ciziny musíme hradit bank. výlohy v částce 5 DM. Zvyšte tedy, prosím, zaslano platbu o 5 DM.

Poštovní konto: České Slovo, Dr. A. Beneš, Nr. 431 04-806, Postscheckamt München.

Zástupci Českého Slova

a roční předplatné v jednotlivých zemích:

AUSTRÁLIE: lodí 20 \$A, letecky 30 \$A

František Nový, Mount Compass, S. Australia 5210

DÁNSKO: 90 DKr.

FRANCIE: 75 Fr.

Alois Čížek, 37 Av. J. Segrettin, F-93220 Gagny, tel.: /1/ 43882466

JÍŽNÍ AFRIKA: lodí 25 Rnd., letecky 33 Rnd. Jiří Nechytíl, 9 Bushhau Rd., West Turfontein Johannesburg, South Africa

KANADA: lodí 14 \$ Can., letecky 17 \$ Can. P. a L.Stanislaw, 1723-58 St.N.E., Calgary, Alta. T1Y 1M8

NORSKO: 90 NKr

RAKOUSKO: 155 ÖSch.

K. Pecháček, Schiessgraben 5, 2500 Baden-Leesdorf Sparkasse Baden, Kt.Nr. 0001-112 853

ŠVÉDSKO: 90 SKr.

Radomír Talpa, Box 412, S-20124 Malmö

ŠVÝCARSKO: 24 ŠFr.

Ilja Pittner, Wallrutlistr. 88, CH-8404 Winterthur

USA: lodí 13 \$, letecky 16 \$

L. Drobílková, 555 Mt. Prospect Ave., Apt. 2D, Newark, NJ 07104

VELKÁ BRITÁNIE (IRSKO): 8,00 UK liber

Národně-sociální strana obnovena

V sobotu 8. září 1990 se konalo v Kulturním domě železničářů v Praze na Vinohradech zasedání Národně-sociálního sněmu, politické skupiny příslušníků někdejších čs. strany národně-socialistické, kteří usilují o obrodu čs. strany socialistické, která byla na nátlak komunistů v Národní frontě. Po 17. listopadu si mnozí členové čs. strany socialistické slibovali, že se strana obrodí návratem k předúnorovým tradicím a k jinému názvu strany, nezatěžkanému čtyřicetiletou spoluprací s komunisty. Avšak tento vývoj nenastal a když snahy přimět vedení čs. strany socialistické ke změně politiky selhaly, došlo k ustavení Národně-sociálního sněmu.

Sněm svolal na 8. září do Prahy valnou hromadu, které se účastnili zástupci ze všech krajů České republiky. Ti přijali návrh na založení samostatné strany a na návrat k tradičnímu názvu národně-sociální strany s nadšenými ovacemi.

Na valné hromadě jménem předúnorových funkcionářů promluvil dr. Vladimír Šolc. Vylíčil vznik strany, její historii za minulá léta od komunistického puče v roce 1948, ale formuloval konkrétně i budoucí úlohu strany, jež by se podle něj měla stát moderní organizací, která by v politickém spektru zaujímala místo mezi krajní levicí a Občanským fórem a jemu jako hlavní politické síle by měla pomáhat při uskutečňování všech nepopulárních opatření, jichž k zajištění lepšího života bude nezbytně zapotřebí.

Úřadující místopředseda čs. strany socialistické prof. dr. Milan Adam na sněmu promluvil a projevil naději, že snad boj za přerod strany ještě není zcela ztracený, ale kdyby na chystaném celostátním sjezdu čs. strany socialistické nevytýžily národně-sociální principy, Adam by stranu opustil. Varoval před ukvapenými opatřeními, jež by mohly vést ke rvačkám o majetek strany. I delegáti z Brna varovali před ukvapeností, už proto, že členstvu čs. strany socialistické chybějí informace o přerodu, kterým strana prochází. Ale i na Moravě se dá počítat se založením Národně-sociální strany, a to patrně na moravském sjezdu čs. strany socialistické v Prostějově 22. září.

Pražské zasedání pověřilo organizační výstavbou strany přípravný výbor, jemuž v čele stojí Čestmír Čejka, dlouholetý politický vězeň. Byl do funkce zvolen skoro jednomyslně.

Milton Friedman o Československu

Ekonom světoznámého jména, Milton Friedman, vyznamenaný v roce 1976 Nobelovou cenou za ekonomii, který nyní pracuje jako badatel Hooverova institutu standfordské univerzity v San Franciscu, se účastnil počátkem září shromáždění skupiny liberálních národohospodářů Mount Pelerin Society v Mnichově. Jeho přítomnosti v Mnichově využil Karel Kühnl, redaktor čs. oddělení Svobodné Evropy, a požádal profesora Milтона Freidmana o rozhovor, z něhož přinášíme nejzajímavější části.

Pane profesore, sledoval jste vývoj ve východní Evropě za minulých devět, deset měsíců?

Ano, s velkým zájmem, ale skoro úplně jen z novin. Domnívám se, že východní Evropa má obrovskou příležitost, ale nebude snadné tuto příležitost využít. Co se stane v několika příštích letech, bude fascinující laboratorní experiment v úsilí učinit něco, co se doposud ještě nestalo. Není příklad pro přeměnu, při níž komunistická totalitární, kolektivistická vláda úspěšně přešla na ekonomii svobodného soukromého trhu.

Co byste radil východní Evropě?

Moje rada je — mohu to říci velmi jednoduše: privatizujte, privatizujte, privatizujte. Ve světě jsou obrovské rozdíly v životní úrovni lidí v různých oblastech — třeba v Indii ve srovnání s Velkou Británií nebo v některých afrických zemích oproti Švýcarsku. Mnoho se psalo a spekulovalo o tom, proč tyto rozdíly existují. Přičítalo se to rozdílu v národní kultuře, pracovních a tak dále. Podle mého mínění je to zcela nesprávné. Nic to nečiní zřejmější než rozdíl mezi východním a západním Německem. V obou státech konec konců žijí lidé téhož druhu, téhož charakteru, téže kultury, téhož jazyka. A přec — podívejte se, co se stalo na obou stranách Berlínské zdi!

Zrovna tak dobrou ilustraci je Československo. V roce 1939 to byla jedna z nejpokročilejších zemí světa. Měla jeden z nejvyšších příjmů ve světě. Nemůžete mě přesvědčit, že v následujících čtyřiceti letech se nějak charakter, kultura a povaha československého lidu změnila. Říká se, že tomu tak je, ale není tomu tak. Co se stalo, bylo to, že se změnila instituce.

Československo má příležitost a možnost vrátit se k tomu, aby byl jednou z nejpokročilejších zemí na světě. Jestliže se podíváme, co odlišuje instituce východního Německa od západního, komunistickou Čínu od Tajvanu, dnešní Československa od Československa z roku 1939? Převládající nápadný rys, který je rozlišuje, je soukromé vlastnictví. Kdekoli máte soukromé vlastnictví — a soukromé vlastnictví znamená víc, než si lidé myslí — kdekoli máte opravdové soukromé vlastnictví, máte prosperitu.

Kdekoli máte kolektivní vlastnictví a kolektivní kontroly, máte bídu.

Nu, říkám-li, že soukromé vlastnictví znamená víc, než si lidé myslí: máte soukromé vlastnictví, jestliže vlastníte kus majetku, ale není vám dovoleno prodat jej, jestliže vám není dovoleno prodat jej za cenu, kterou chcete? Máte československou měnu, je ta soukromým vlastnictvím? Nikoli, protože vám legálně není dovoleno prodat mi ji za dolary.

Já mám dolary. Moje dolary jsou soukromé vlastnictví, protože mám dovoleno užít je k nákupu německých marek, k nákupu franků, k nákupu vaší měny, kdybyste byl ochoten porušit zákon. Ale musíte porušit zákon, abyste mohl zacházet se svým soukromým vlastnictvím.

A z toho důvodu opravdové pojetí soukromého vlastnictví znamená žádné vládní kontroly cen, žádné regulování směnárenských operací. A jestliže se mě tážete, která je nejdůležitější věc, kterou musí země jako je Československo učinit, aby uskutečnilo přechod, není v mé mysli nejmenší pochybnosti o tom, že nejdůležitější věcí je osvobodit měnové kursy, zrušit kontrolu cen a mezd, dovolit jednotlivcům založit soukromý podnik v kterékoliv oblasti. A především přenést majetek, o němž se říká, že je vládní majetek, na soukromý majetek. Ale co miníte, když říkáte, že je to vládní majetek, co miníte, když říkáte, že jej vláda vlastní, kdo je vláda?

Problém je v tom, že jej vlastní lidé — v zásadě, ale nevlastní jej v praxi. Jak jej můžete vlastnit, jestliže nemůžete rozhodovat o tom, jak jej užít, jestliže jej nemůžete prodat a nemůžete z něj dostat příjem? Právem vlastníkem majetku je nomenklatura a byrokratie, nikoli vláda, ani stát, ani lidé.

Na otázku, že mnoho lidí v Československu a v jiných východoevropských zemích se obává, že odstranění cenových kontrol a měnových opatření by vedlo k sociálnímu napětí a ke snížení životní úrovně, profesor Friedman odpovídá:

Ale k tomu nemusí dojít! Životní standard se sníží, jestliže selže promptní uskutečnění změn.

ny. Podle mého mínění velký omyl, který lidé mají tendenci činit, je pokus dělat věci kus po kuse. Nepochybně jsou některé věci, které se musí dělat postupně, ale uvolnění cen, uvolnění mezd, dovolit komukoli jít do jakéhokoli druhu podnikání, zrušení měnových kontrol — tohle by se mělo udělat přes noc, okamžitě.

Jestliže se pokoušíte dělat věci velmi zvolna a postupně v určitém časovém údobí, pak dáváte možnost, aby vznikly podmínky, za nichž existující zájmové skupiny, jimž byla svěděna moc — nomenklatura — se znovu vynořily v kontrolní pozici jako pán.

Na závěr rozhovoru profesor Friedman řekl:

„Co se stane v Československu bude velmi důležité pro to, co se stane v jiných zemích. Mohu jenom říci, že vám přeji mnoho zdaru a jsem si jist, že co potřebujete, je svobodný sou-

Největší reforma v dějinách ekonomie?

Čtyřicet let komunistům stačilo, aby ve jménu lidských ideálů přivedli kdysi bohaté Československo na práh ekonomické a společenské katastrofy. Listopadová revoluce a svobodné volby vylily novou krev do žil přeživšího národa. Jedno dlouhé období skončilo, však není čas na slzy radosti. Nemají ho ti, kteří musejí udat směr zbloudilé lodi čs. ekonomiky tak, aby dorazila do vod prosperity tržního hospodářství.

Jedinečný superúkol

Máme bohaté zkušenosti s tím, jak v krátké době zlikvidovat mechanismus trhu a nahradit ho plánem. Opakýrý postup však ve světě vyzkoušen nebyl. Navíc v Československu nejde o vytvoření jakéhokoliv tržního hospodářství, ale hospodářství prosperujícího. Tržní hospodářství funguje například i v Turecku a Bolívii... Velikost tohoto ekonomického manévru, před kterým stojíme, nemá ve světě obdoby. Jde o jedinečný superúkol. Velká Británie, která za vlády premiéry Thatcherové provedla zatím snad nejrozsáhlejší privatizaci průmyslu a služeb, odstátňovala přibližně 10% podniků. Československo musí privatizovat 70-80% svých podniků, aby vytvořilo efektivní tržní ekonomiku.

Už je to uděláno, už je to hotovo...

...reforma má svůj scénář. Vláda jej po několikaměsíční urputné práci předložila ke schválení čs. parlamentu. Současné radikální a rychlé tržní ekonomické reformy, na rozdíl od předešlých „reformních pokusů“, nejde o zdokonalení bývalého ekonomického systému, ale o jeho celkovou změnu. Mezi největší rizika přechodu k trhu patří inflace a nezaměstnanost. Vláda si je při konstrukci reformy těchto i jiných rizik vědoma. „Ještě větší rizika by však byla spojena s rozhodnutím reformu odkládat. Čím rychleji a radikálněji budou reformní kroky prováděny, tím budou menší celkové společenské náklady, tím méně času poskytneme byrokratickému aparátu pro upevňování staronových struktur, tím rozhodněji budeme vypadat před světem a on nám pomůže splatit spolupráci a finanční a ekonomickou pomoc“, říká jeden z „mozků“ reformy, ministr financí Václav Klaus.

Makroekonomický rámec reformy

Největším úkolem reformy ve fázi přechodu k trhu je, aby se oteřesy starých ekonomických struktur, doprovázené změnami cen, nepromítly do rychlé inflace či zahraniční zadluženosti. Tomuto nejdůležitějšímu cíli musí být v prvním období podřízeny i cíle další — ekonomický růst, zaměstnanost i vyrovnanost platební bilance. Pro rok 1990 vláda navrhuje tato konkrétní opatření: mírně přebytkový státní rozpočet, nulový růst množství peněz v ekonomice. Aby splnila tyto cíle, nesmí ustoupit opakujícím se tlakům na změkčování hospodářské politiky.

Změna vlastnických vztahů

Základem fungující tržní ekonomiky je soukromé vlastnictví. V čs. hospodářství je ho jako šafránu. Proto vláda s takovým důrazem usiluje o změnu vlastnických vztahů. Proběhne tzv. proces odstátnění čs. podniků, a to podle tzv. transformačního zákona, který by měl být schválen čs. parlamentem v říjnu. Podíl soukromého vlastnictví bude růst dvěma cestami — vznikem nových podniků a prodejem dosavadních státních podniků soukromníkům.

Malá a velká privatizace

V rámci tzv. malé privatizace budou nabídnuty čs. občanům obchody, restaurace, bistra, drobné podniky služeb formou aukcí za „hotové“. Malá privatizace proběhne v předstihu před velkou. Měla by otevřít prostor pro soukromé podnikání

kromý trh. Zdůrazňuji to, protože lidé říkají: „Ach, musíme se posunout k trhu.“ Československo mělo trh po celou dobu. Rusové mají trh — je to pokroucený trh, není to dobrý trh. „Ach, říkají, ale my budeme mít soukromý trh,“ ale soukromý trh není dost. Máte soukromé trhy v zemích jako jsou Argentina nebo Brazílie, ale příliš se jim nedaří, protože co potřebujete, je svobodný soukromý trh. To znamená situaci, ve které je každému dovoleno vlastnit majetek, kupovat a prodávat zboží, uskutečňovat transakce s druhými občany za podmínek oboustranně uspokojivých za předpokladu, že nanarušujete obdobná práva druhých. To je druh systému, který potřebujete vybudovat. A jestliže to učiníte, pak se vám dá absolutně zaručit, že Československo získá zpět pozici prosperity a pokročilé výroby, kterou zaujímalo v roce 1939.“

nikání ve sféře služeb, umožnit renesanci tradičních řemesel, a tím vytvořit konkurenční prostředí v této oblasti. Současně s ní proběhne navrácení obdobného majetku (hospod. malých prodejen) původním majitelům či dědicům. Následným krokem ekonomické reformy bude tzv. velká privatizace, kdy budou státní podniky přeměňovány na akciové společnosti a budou nabízeny zahraničním investorům. Vláda dospěla k názoru, že jedinou možností, jak do procesu velké privatizace zapojit obyvatelstvo, která nemá dostatek kapitálu, je nabídnout mu akcie těchto podniků pod cenou. Technickou stránku této operace řeší metoda tzv. investičních kupců. Kromě této nestandardní privatizační techniky bude vláda přednostně prodávat akcie zaměstnancům nebo fondům měst a obcí, bude prodávat privatizované podniky tuzemským i zahraničním investorům za tržní ceny, umožní ukládat akciový kapitál do společných podniků se zahraniční kapitálovou účastí, bude pronajímat podniky zaměstnaneckým kolektivům nebo soukromým podnikatelům. Výsledkem procesu privatizace budou zisky z prodeje podniků soukromníkům. Na druhé straně bude nutno řešit zadluženost státních podniků, aby vstupovaly do privatizačního procesu bez zátěže. Pro tyto účely bude zřízen fond státního majetku, který budou obhospodařovat ministerstva financí. Jedině ta mohou zajistit, aby nedocházelo k převádění těchto peněz do oblastí měnové či rozpočtové a tím i k tlakům na zvyšování inflace.

Liberalizace cen

Cenový systém je v Československu značně deformován. Liberalizace (uvolnění) cen by měla odstranit překážky, které brání cenové tvorbě na základě nabídky a poptávky. Tento proces již začal odstraněním státních dotací z cen potravin (zdražení potravin). Ještě letos se počítá s odstraněním dotací a úpravou cen jízdného ve veřejných dopravních prostředcích a cen vybraných druhů průmyslového zboží. Významným krokem k uvolnění cen bude přechod Československa na světové ceny a platby ve volných měnách se SSSR (odkud dovážíme zejména ropu) a jinými zeměmi RVHP. V této souvislosti Československo očekává opožděný ropný šok.

Hospodářská politika vlády chce vytvořit takovou cenovou regulaci, aby nebránila posunu k tržním hodnotám, avšak zamezila výraznějším inflačním pohybům.

Vnitřní směnitélnost

Konečným cílem čs. hospodářské politiky je plná směnitélnost čs. koruny. Vzhledem k současnému ekonomickému potenciálu lze zavést pouze tzv. vnitřní směnitélnost. Je to taková koncepce, při které všechny čs. podniky budou povinné odprodávat devizy bankám a současně budou mít všechny možnosti je za koruny nakoupit zpět za jednotný devizový kurs, jehož hodnota bude tvořena na základě nabídky a poptávky na devizovém trhu. Od tohoto manévru si vláda slibuje, že všechny podniky (i ty co vyrábějí pouze pro čs. trh) budou mít obrovskou motivaci — získat západní měnu. Nyní mohla marky, dolary atd. vydělavat pouze malá skupina čs. podniků, vyvážející výrobky na západní trhy. Československo zatím nemá tolik konkurenčně schopných podniků, aby vytvořily dostatečně velkou rezervu deviz pro všechny, ba právě naopak. Proto musí vláda zřídit devizovou rezervu (půjčky od MMF, vlády západních zemí atd.), která umožní fungování vnitřní směnitélnosti. Prostřednictvím této rezervy bude centrální banka udržovat výši tržního kursu. Nejdůležitější otázkou spojenou se zavedením vnitřní směnitélnosti, je stanovení počáteční úrovně tržního kursu koruny k volně směnitélným měnám. Jeho současná admini-

Kdo koupí Škodovku?

Mezi osobnostmi, které provázely francouzského prezidenta Mitteranda na jeho cestě do Prahy a Bratislavy, byli generální ředitel automobilky Renault R. Lévy a jeho kolega z firmy Volvo, Pierre Gilenhamer. Pařížské deníky Le Quotidién a L'Humanité z toho usoudily, že firmy Renault a Volvo koupí čs. automobilku Škoda. Dohoda se podle nich měla podepsat už v říjnu. Náměstek Škodova koncernu, dotázan zpravodajkyní ČTK, řekl, že odpověď na otázku, kdo koupí Škodovku, ještě nikdo neví. V posledním výběrovém kole jsou firmy Renault a Volkswagen, které do konce měsíce září předloží projekty. Ty posoudí odborníci firmy Škoda, poradenská firma a banka. Potom vedení podniku rozhodne, kterou variantu doporučí ministerstvu a čs. vládě. Je zřejmé, že se dohoda mezi Škodovkou a zahraničním partnerem může podepsat nejdříve v říjnu.

Jaslovské Bohunice

Ministr Josef Vavroušek, pověřený řízením federálního výboru pro životní prostředí, informoval 13. září federální vládu o bezpečnosti v nukleární elektrárně v Jaslovských Bohunicích. Dosavadní expertízy neprokázaly nutnost, aby byla elektrárna okamžitě zastavena. Ovšem s dlouhodobým provozem elektrárny se nedá počítat. Z toho důvodu je nutné připravit náhradní řešení, jak zásobovat elektřinou jižní Moravu a západní Slovensko. Je třeba vypracovat varianty pro případ, že by se zastavoval jeden reaktor nebo dva a zda to bude za několik měsíců nebo za několik let. Vláda je rozhodnuta elektrárnu odstavit, jakmile by byla ohrožena bezpečnost.

TUZEX bez bonů

Federální vláda na zasedání 13. září rozhodla, že od 1. ledna 1991 přestane Tuzex vydávat bony. Bony, které byly prodány, nebo které mají zahraniční komisionáři Tuzexu v držení (v hodnotě zhruba jedné miliardy korun), budou platit až do vyčerpání. V Tuzexu se bude dále prodávat za devízy.

Na práci do Bavor

Západoněmecký spolkový ministr práce Norbert Blüm souhlasí s návrhem bavorského ministra hospodářství Langa, aby se občanům z české strany hranic umožnilo pracovat v bavorském pohraničí. Pracovní povolení se bude dávat na nesamostatnou činnost lidem, kteří se budou denně vracet do svých domovů anebo nebudou v Německu pracovat víc než dva dny v týdnu.

SEMTEX zjistitelný

Nebezpečná trhavina Semtex, vyráběná v Synthesii v Semtíně u Pardubic, která se už nevyvážá, byla tím nebezpečnější, že se nedala zjistit ani nejdokonalejším detektorem. Technika byla proti ní bezmocná. Koncem srpna pozvalo české ministerstvo vnitra na výcvikovou základnu správy Sboru národní bezpečnosti v Lišově u Českých Budějovic některé cizí diplomaty a zahraniční novináře. Skupina kynologů předvedla psy — německé ovčáky — vycvičené k bezpečnému zjištění Semtexu v objektech, vozidlech, ale i v zavazadlech a u lidí. Učební doba psů byla čtvrt roku. Odborníky vycvičení psi reagují na všechny výbušniny obsahující nitroskupiny, což jsou prakticky všechny běžně užívané trhavyiny u nás i v zahraničí. Na zničení letadla stačí 200 gramů Semtexu. Bývalý režim prodával trhavyiny i teroristům. V Lybii mají velkou zásobu této nebezpečné trhavyiny.

strativně stanovená výše — 17 korun za jeden americký dolar neodpovídá reálným možnostem ekonomiky. Proto vláda zvažuje alternativy výše výchozího kursu. Alternativa nižšího kursu (20 korun za dolar) je výhodnější z krátkodobého hlediska, neboť znamená udržení životní úrovně a přesouvá sociální dopady do příštích let na úkor růstu zahraniční zadluženosti. Její velkou nevýhodou je, že prodlužuje přechodné období k tržní ekonomice. Alternativa vyššího kursu (24-30 korun za dolar) urychluje přechod k prosperující ekonomice a nevyvolává tlak na zahraniční zadluženost. Je však mnohem drsnější z hlediska sociálního. Součástí reformy je též liberalizace zahraničního obchodu, změna daňové soustavy a rozpočtových pravidel. Úspěch hospodářské reformy v Československu je podmíněn získáním rozsáhlých zahraničních zdrojů a bude záviset na přílivu zahraničního kapitálu.

Československo připravuje reformu radikální, rychlou a tržní. S její pomocí se chce zařadit mezi prosperující státy Evropy. Opustilo tzv. třetí cestu „tržní socialistické ekonomiky“. Lidé a vláda vědí, že chtějí „socialistickou tržní ekonomiku“ je to samé, jako chtít naučit psa mňoukat.

Petr Husák — Svobodné slovo, Praha

Péče o rodiny

DÁŠA VANĚČKOVÁ

V inzertním časopise Spoj pro Jihočeský a Západočeský kraj bylo možné si nedávno přečíst inzerát tohoto znění: Výměním byt jed- na plus jedna, čtvrté kategorie, za vilu po bývalém funkcionáři KSČ. Značka — doplatek nežádám. Svěrázná nabídka představuje neje- nom typickou ukázkou černého humoru, ale zá- roveň i velice aktuální dokument naší doby.

V čase nepolevující bytové tísni, kdy tisíce mladých manželských párů musejí dlouhá léta čekat na skromný byt v paneláku, kdy jiní spoří a dřou, aby si mohli postavit rodinný domek, se příslušníci bývalé nomenklatury dál roztahují ve svých luxusních, velkopanských sídlech. V Praze si například lidé na Smíchově vypravují, jak manželé Eva a Jan Fojtíkovi, on dříve šéfi- deolog KSČ, ona donedávna profesorka na filo- zofické fakultě, sami dva obývají devítipokoj- ový byt a zabírají celé patro vily u Santošky. Navíc i jejich dcera si mohla za babku odkoupit vilu v Bráníku po význačném sportovci, který emigroval. Nebo: bývalá členka politbyra Marie Kabrželová zabrala nákladně renovovaný byt na Vinohradech a promptně ho předala svému synovi, načež pro sebe požadovala další bytové prostory a také je dostala.

Straniční prominenti se vůbec ve většině případů dokázali báječně postarat nejen o sebe, ale i své potomky a příbuzenstvo. Tak dcera bý- valého předsedy vlády Lubomíra Štrougala, spolu se svým mužem Jiřím Janouškem, který z reportéra Mladého světa povýšil na generálního ředitele Filmexportu, vyfasovala pěknou vilu na Hanspaulce v Dejvicích. Hotové ságy, leč všechny — jak se říká — na jedno brdo, by se daly vyprávět o rodinách Jakešů, Colotků a jim podobných potentátů, kteří léta kázali lidu o komunistické morálce a skromnosti. S jejich vědomím se v naší zemi zahnízdila a do stěží postižitelné šíře a hloubky rozrostla síť mafie, která ovládla všechny oblasti života. Hlavní slovo v ní měla Státní bezpečnost se svým pro- fesionálním aparátem i nespočetnými konfi- denty. Dodnes se to pozná na počtu objektů, jež estébáci zabrali, a to nejen v hlavním městě republiky, ale i v krajích a okresech. Například v Českých Budějovicích sídlili zprvu ve zrušeném klášteře Karla Boromejského a sousedních do- mech v Lannově třídě a pak postupně vyháněli nájemníky z dalších obytných domů a zabírali stále nové a nové objekty v nejbližším okolí, konkrétně ve Dvořákové ulici a na Žižkově třídě.

Půjdete-li kolem, všimnete si, že na zvoncích nájemníků chybějí čísla a prostory za špinavými okny bez záclon už pravděpodobně zejí prázd- notou. A to není řeč o konspirativních bytech, rozsetých porůznu nenápadně kdo ví kde, tu i onde.

Zda a kdy u nás zavládne určitý pořádek v by- tové politice, je ve hvězdách. Hodně se teď mluví o zákonu nabídky a poptávky. Jenže zákon zůstává všechno při starém. Rozhodující slovo má dál mafie, v níž si jenom vyměnili role hlavní aktéři: včera to byli partajní funkcionáři a estébáci, dnes jsou to prozatím mnozí z jejich včerejších spolupracovníků a všelijací čachráři, kteří v uplynulých letech podvody a korupci dokázali nahromadit majetek a machinacemi naplnit devizová konta. Ke všem těmto skut- ečností by měli přihlížet tvůrci příštího byto- vého zákona a zejména poslanci nového záko- nodárného sboru, jimž případně odpovědný ú- kol jej projednávat a schválit.

Naše omyly

V referátu o letošním sletu v Paříži jsme na- psali, že společná prosná mužů a žen, skladba sestry Dagmar Fialové z Washingtonu, byla po- prvé provedena na sokolském sletu v Curychu v roce 1986. To byl omyl. Skladba měla pre- miéru na sletu ve Vídni v roce 1982. Prosíme o prominutí.

V EXILU ZEMŘELI: počátkem srpna v Anglii Ivan Blatný ve věku 71 let, básník, jenž náležel k nejlepším v české poezii. Za války a po ní vydal několik sbírek. V roce 1948 emigroval do Anglie, kde se stal členem českého oddělení BBC. Zanedlouho onemocněl a zbytek života protřpěl na psychiatrických klinikách Anglie. Soubor jeho básní vydalo 68 Publishers v To- rontu.

V Brémách byl 7. září pohřben dr. Vilém Fuks, bývalý zahraniční zpravodaj čs. rozhlasu, významný český novinář. Po roce 68 se uplatnil ve vysoké pozici v rozhlasu v Brémách. Soustavně pracoval pro sblížení mezi demo- kratickým Československem a Spolkovou re- publikou. Za tuto činnost byl vyznamenán zá- služným křížem I. třídy, který mu udělil pre- zident Spolkové republiky Německo.

Ekologické škody, způsobené okupací

Sovětská okupační vojska opuštějí Česko- slovensko pomaleji než by si většina obyvatel naší vlasti přála. Odchod však pokračuje podle plánu a dosud odešlo 36 742 vojáků, tj. necelých 50% a byla odsunuta více než polovina cel- kového množství tanků a speciální techniky. Poslední vlak s technikou by měl odjet v únoru 1991.

Mezi nejhorší dědictví, která okupační vojska na území Československa zanechávají, jsou eko-

KAREL SEDLÁČEK

logické škody. Někteří experti odhadují nás- ledky „dočasného“ (22 let) působení sovětské armády nejméně na miliardu (!) korun, někteří hovoří dokonce o dvojnásobku. Způsob, jakým sovětské vojáky manipulovali například s ropný- mi látkami, je vskutku trestuhodný.

Správa pro zabezpečení odchodu sovětských vojsk má tři pracovní komise. Jedna z nich je ekologická a vede ji ing. Václav Vučka, CSc., náměstek ministra životního prostředí České republiky, s nímž jsme hovořili o šetření roz- sahu škod, která probíhají intenzivně už od konce letošního února. V první etapě, která by- la ukončena v květnu, byly provedeny prověrky téměř všech objektů, v nichž bylo sovětské vojsko umístěno od r. 1968. Odborníci zko- umali asi 140 objektů a některé byly rozsáhlé, například Libavá, Mimoň nebo Milovice.

Komise neměla lehkou práci. Sovětská stra- na, pokud se na smluvené setkání vůbec dostavi- la, pokládala výsledky průzkumů za přehnané, náklady na průzkum nepřiměřeně vysoké atd. Za sovětskou stranu se jednání totiž účastnili vojáci, kteří problematice vůbec nerozuměli anebo nechtěli rozumět.

Hlavní důraz při šetření na jednotlivých loka- litách byl kladen na zjištění rozsahu znečištění zejména ropnými látkami kolem skladů poho- ných hmot, čerpacích stanic, stáčecích míst, mycích ramp a podobně. Průzkum rozsahu kontaminace půdy a podzemních vod prováděli na jednotlivých lokalitách odborní pracovníci z geologických organizací, např. Stavební geolo- gie, Vodní zdroje, Geotest, Unigo. Znečištění zjišťovali především mělkými sondážemi a mě- řením kontaminace půdy ropnými látkami ply- nometrií. Výsledky jsou otěsné. Hlavní příči- nou je zcela nevyhovující uložení podzemních nádrží, poškození trubních rozvodů a nezod- povědná manipulace při stáčení, plnění nádrží, cisteren apod.

Podívejme se na několik příkladů. V areálu le- tiště Hradčany je 263 nádrží o celkové kapacitě 11 000 m³ pohonných hmot. V okolí skladu a

stáčiště je zcela zřetelná kontaminace půdy, v některých místech až do hloubky čtyř metrů! Nebo lokalita Jánska. Tam se uložiště ropných látek nachází v pískovcovém masivu. Pískovco- vé chodby a podlahy uvnitř masivu jsou nasáklé ropným produktem. Tento havarijní stav oh- rožuje zásoby podzemních vod.

Silně kontaminována je i zemina v celém pro- storu Krnov-Radim a Albrechtická. Sklad po- honných hmot v Bruntále je rovněž otěsný a na hladině podzemních vod je vrstva ropných lá- tek. Neradostná situace je také v Olomouci na letišti Neředín, kde je 96 nádrží leteckého pe- troleje. Smutné jsou i výsledky průzkumu v bý- valé polní prádelně v Rokytnici nad Orlicí, kde rovněž došlo k nebezpečným výronům ropných látek.

To je jen několik příkladů z míst, kde mohla být úroveň znečištění pozorována pomocí indi- kačních vrtů. Přesnější informace přinese po- drobný hydrogeologický průzkum.

Ekologická komise, vedená za českosloven- skou stranu náměstkem ministra Vučkou, po- kračuje ve své nelehké práci. Je třeba však říci, že se jí podařilo docílit toho, aby sovětská stra- na vyslala do komise hydrology a další odborní- ky. Ti se nyní snaží s našimi specialisty spolu- pracovat konstruktivně.

Stále se ovšem objevuje kardinální otázka — kdo tyto škody zaplatí. Zdálo by se, že odpověď je jednoduchá — okupační vojska. Ale sovětské generálové se brání a tvrdí, že zde sovětská ar- máda postavila pro sebe řadu staveb, které nám zde nyní ponechá. Takže ekologické škody a hodnota těchto staveb se vyrovnají a sovětská armáda nám nic nezaplatí. To je ovšem trochu pokroucená logika. O sovětské stavby na našem území jsme nestáli a nestojíme. Jednání však budou obtížná. Náměstek ministra životního prostředí ČR ing. Vučka je toho názoru, že nesmíme dopadnout jako Maďaři. Ti jednoduše sami vyčíslili škody, které sovětská armáda způsobila v Maďarsku a předložili účet. Sověti nezaplatili, protože účet označili za nevěro- hodný, za přehnaně vysoký. Proto musí naše komise diplomaticky spolupracovat s vedením sovětské armády, její odborníci se musí účastnit průzkumů, musí potvrdit výši škody. Pak můžeme žádat náhradu. Nároky musíme uplat- nit do poloviny roku 1991. Bude to pěkná část- ka a v dolarech. Jen náklady na podrobný hy- drogeologický průzkum se v České republice odhadují na 50-70 milionů korun a na Slovensku na 30-40 milionů Kčs, které budou uvolněny ze státního rozpočtu. Otázka krytí nákladů na as- anační práce, které se odhadují na 1-3 miliardy korun, není dosud vyřešena.

NORMÁLNÍ ŽIVOT

Jeden den vypadlo z mámy řvoucí dítě, druhý řval Führer, že zničí jeho národ a zem. Třetí den zničili obojí komunisté. O zábavu dětství i dospívání se postaraly dva druhy totalitních pi- tomců. Místo aby kluk chodil normálně za hol- kama, čistili mu rasu, fackovali ho na gestapu a transportovali ho do „rajchu“ na „totálajnzac“.

Karel Wendt

Místo aby potkal dívku, zahořel láskou a založil rodinu, drápal se do strážně za normálním živo- tem. Místo aby dostudoval a stal se něčím, stal se uprchlíkem.

Strach, nebezpečí, napětí, nejistota, vzrušení prosáklý každou jeho buňkou, staly se jeho nedílnou částí, byly *normální*. A najednou klid a civilizovanost sluncem spálené země, žijící na druhém konci světa - *normálně*.

Ve chvíli závratě volného pádu normálního života přispěchal na pomoc „kamarád“ nepřítel. Zůstal za mořem, ale nepřestal existovat. Byl. Do něho, proti a o něj bylo třeba se opřít.

Dnes, jako tenkrát, bylo dosaženo cíle. A ja- ko tenkrát se dostavil po počátečním nadšení pocit neklidu, neúplnosti a ztráty.

Začalo to krátce po „nežném“ listopadu, ale uprchlík, poučen starou zkušeností, věděl ten- tokrát bez dlouhého zpytování, co mu chybí. *Nepřítel*. Nepřítel tak krutý a nesmiřitelný, že rozpaluje srdce k zuřivému odporu. *Lež*. Lež tak velká, že stačí být proti ní a pravda je naše. *Zápas*. Zápas, který tříbí a posvěcuje, protože vede k obětem. *Hledání*. Hledání cest, jak do- kázat svou/naši věc, hledání, které nutí myslet. *Zášť*. Zášť, která živila odpor a najednou není, protože ji jak plamínek svíčky sfoukl vílný li- stopad. *Cíl*. Cíl, jehož bylo dosaženo, takže je ho třeba nahradit jiným.

Je údělem *všech* lidí, že potřebují přítele i nepřítel, mír i boj, pravdu i lež, lásku i nená-

Zemřel

Dr. Josef Zvěřina

Za pobytu v Itálii náhle skonal 18. srpna dr. Josef Zvěřina, český děkan teologické fakulty Karlovy univerzity. Bylo mu 77 let.

Dr. Zvěřina studoval teologii v Římě, dějiny umění v Paříži. Za války byl internován ges- tapem, roce 1950 byl odveden k „černým baro- nům“ a v roce 1953 odsouzen za údajnou vel- ezradu na 22 let. Propuštěn byl až v roce 1965. V roce 1968 se vrátil na teologickou fakultu do Litoměřic, ale v době normalizace byl znova per- zekvován. Náležel k signatářům Charty 1977 a pracoval v podzemí jako příspivatel do sa- mizdatů. Jako ochránce lidských práv byl znám i v zahraničí. Byl jedním z poradců kardinála Tomáška. Západoněmecká univerzita v Tübin- gen mu loni udělila čestný doktorát.

Kniha o začátcích Svobodné Evropy

V Evropské exilové edici — pod záštitou Če- ského slova — v Mnichově, vyšla kniha Františka Tomáše „*Je sedm hodin středověkého času aneb postavy a příběhy ze začátků Svobodné Evropy*“. Autor pracoval v čs. oddělení Svobodné Evropy jako hlasatel, komentátor a poslední redaktor. V knize představuje celou plejádu osobností, jež stály u kolébky tohoto svobodného čs. vysíláče. V dalších kapitolách líčí, jak se hlasatelé ve Svo- bodné Evropě učili mluvit, čtenář se doví, co je to brept, přeček nebo žblept. Mnoho stránek je věnováno anekdotám, příběhům, s nimiž se pra- covníci Svobodné Evropy potkávali na cestách při výkonu povolání.

Knihu uzavírá Příloha, v níž autor shromáždil texty nejlepších příspěvků, které ve svých re- lacích vysílal. Jsou tam eseji, v rozhovorech nebo jinak zastoupeni Jan Čep, Ferdinand Pe- routka, Jiří Voskovec, Josef Škvorecký, Rafael Kubelík, Max Brod, Václav Havel, Miloš For- man, z cizích osobností Ortega y Gasset, Lady Baden-Powell, Eugene Ionesco a prof. Golo Mann.

Kniha o 212 stranách doplňuje ilustrace Mi- roslava Šaška, autora slavných průvodců po svě- tovéch velkoměstech. Cena knihy je 12 dolarů nebo 20 DM. Knihu lze objednat v USA: Denní Hlasatel, 6426 West Cermak Road, Berwyn, 111 60402, nebo přímo: EEE, F. Smrček, 2, Ordindestraße, D-8000 München 81, West Ger- many, ale také EEE, České slovo, Postfach 860604, D-8000 München 86, West Germany.

Podivná rehabilitace

Vyšší vojenská prokuratura v Táboře zamítla trestní oznámení podané na pět udavačů, kteří v roce 1948 zavinili propuštění nejméně 70 pří- slušníků letecké vojenské akademie v Hradci Králové. Šlo o mjr. Gustava Kuglera a letecké akademiky Ilju Špetu, Milana Pohlodka, Miloše Svobodu a Zdeňka Káce. Trestní oznámení bylo zamítnuto s odůvodněním, že již uplynula pro- mlčecí lhůta. Kác je dokonce čs. vojenským pří- dělencem na jednom čs. zastupitelství na výcho- dě, zatím co jeho oběti byly celý život pro- následovány, musely pracovat v dolech, byly od- suzovány až na 30 let vězení, ba jsou mezi nimi i zastřeleni. Vojenská prokuratura nevidí osudy těchto lidí, vidí jen promlčecí lhůtu. Je tohle re- habilitace? Proč se odmítá rehabilitace důstojní- ků, kteří byli z letectva vyhozeni v prvních 10 až 15 letech komunistické diktatury? Zdá se, že je snaha rehabilitovat komunisty, vyhozené po roce 1968 a usmířit je s těmi komunisty, kteří je vyha- zovali.

vist, vítězství i prohru, spokojenost i nekoneč- nou výzvu cílů, za nimiž je vždycky další cíl? Nebo je to kletba a výsada ztracených a zatra- cených generací psanců, kterým se krutou hříč- kou letopočtů život nepovedl.

Psanec je v pokušení říci: vyhráli jsme a co teď?

Ale...

Budovat nový stát; tesat z totalitních insti- tucí demokratické; stát v sutinách a vidět nová města; postavit rozum proti zakrslé malosti vášní vyhraněného nacionalismu; překlenout staré předsudky; dokázat, že prožité hrůzy ne- byly zbytečné, že jsme jimi vyzráli a zmoudřeli ve vztahu k sousedům i jeden k druhému; poz- nat, že cesta nemusí vést vždy jen jedním, naučeným směrem vyšlapaných omylů; uislovat o *normální* život, ve kterém se dítě narodí, vy- roste, potká hochu nebo dívku, založí rodinu, pracuje, prosperuje a umře doma v posteli; začít z něčeho, protože všechno bylo zničeno a hledět k širým obzorům, to všechno jsou úkoly a cíle tak velké, že by měly naplnit smyslem všechny životy bez výjimky.

Možná i životy ztracené a ztracené generace psanců, pro kterou normální nikdy nebylo normální.

Možná...

Jenom tři státní řády

Prezident republiky Václav Havel podal vládě návrh, aby byly zákonem zrušeny všechny dosavadní státní řády a vyznamenání a také finanční odměny za ně. Nově by v Československu měly zůstat jen tři státní řády: Bílého lva, T. G. Masaryka a R. Štefánika. Vyznamenání by zůstala dvě: Za statečnost a Za zranění.

Odtajení vládních usnesení

Federální vláda se na zasedání 13. září usnesla, že nadále nebudou tajná všechna vládní usnesení od roku 1945 do minulého roku, která se týkají odměňování členů vlády a požitků, jež souvisely s vykonáváním funkce v ústředních orgánech.

Snížování stavu Čs. armády

Koncem prvního zářijového týdne navštívil Československo generální tajemník Atlantického společenství M. Wörner. Sešel se s prezidentem Havlem, předsedou Federálního shromáždění Dubčekem a s předsedou federální vlády M. Čalvou a rovněž s ministrem obrany, generálem M. Vackem. Generál Vacek informoval generálního tajemníka Wörnera o reformách, jimiž čs. armáda v blízké budoucnosti projde. V první etapě reformu bude do konce roku 1993 snížen početní stav čs. armády o 60.000 mužů a technika o 30–40 procent. Základní vojenská služba by se pak měla zkrátit na 12 měsíců, načež bude následovat další snížení stavu armády o 40.000 mužů. V plánu je profesionalizace armády až na 50 procent. Ministr Vacek generálnímu tajemníkovi atlantické organizace řekl, že by čs. armáda chtěla pro další humanizaci vojenské služby využít zkušenosti armád atlantické aliance.

Neúspěch Dr. Jičínského

Ve federálním shromáždění v Praze se 14. září sešli členové poslaneckého klubu Občanského fóra, aby jednali o vytvoření a složení poslanecké politické a expertní komise pro přípravu ústavy. Jednoznačně se dospělo k názoru, že ani v expertní, ani v poslanecké komisi pro přípravu ústavy by neměli být bývalí členové komunistické strany, kteří spolupracovali na přípravách ústavy o čs. federaci v roce 1968 a kteří jsou nyní členy Občanského fóra. Velmi ostrá diskuse se rozvinula, když byl podán návrh, aby členem komise nebyl profesor Jičínský, první místopředseda federálního shromáždění. Profesor Jičínský je sice velmi kvalitní právník, ale ví se o něm, že se podílel na přípravě ústavy federace v roce 1968 a prosadil do ústavy článek o vedoucí úloze strany. O smýšlení většiny poslanců Občanského fóra jasně svědčí výsledek tajného hlasování: profesor Jičínský za Občanské fórum do komise pro přípravu ústavy zvolen nebyl.

Případ dr. Josef Bartončík

Koncem července oznámil ústřední výbor čs. strany lidové, že po delším onemocnění a rekonvalescenci se vrací v čelo strany její předseda, dr. Josef Bartončík. Na tuto zprávu reagovalo Koordinační centrum Občanského fóra v Praze. Vydalo prohlášení, v němž se povoláním dr. Bartončíka nesouhlasilo, protože podle mínění Občanského fóra jsou tím ohroženy základní principy politické etiky. Prohlášení připomnělo, že dr. Bartončík udržoval styky se Státní bezpečností, což ani on sám nepopřel. Předsednictvo čs. strany lidové na nesouhlasné prohlášení Občanského fóra odpovědělo ihned ostrým protestem, v němž zdůraznilo, že si čs. strana lidová nedá od kohokoliv předepisovat, kdo v ní smí nebo nesmí vykonávat stranické funkce. Návrat dr. Bartončíka k výkonu funkce předsedy strany byl usnensen nejvyšším orgánem strany, který existuje po sjezdu, a členská základna přijala rozhodnutí s jasným souhlasem. Předsednictvo čs. strany lidové ještě uvedlo, že je v hrubém rozporu s demokratickými principy, aby si jedna ze soupeřících politických skupin osobovala právo hrát úlohu vrchního morálního a politického rozhodčího.

V sále Charity v Praze byla 9. srpna uspořádána tisková konference, na níž dr. Bartončík připustil, že měl styky s někdejší Státní bezpečností, ale kategoricky odmítl obvinění, že byl agentem Státní bezpečnosti, že měl z takové činnosti materiální výhody nebo že jeho kontakty s Stb někomu uškodily. Dokumentace, shromážděná generální prokuraturou České republiky, nic takového nedokazuje.

Tiskový magnát Maxwell

Čs. společnost pro vědy a umění (SVU) v USA pořádá 11. až 14. října v Torontu v Kanadě svůj 15. sjezd, na kterém představí mimo jiné obnovenou Komisi pro čs. vojenskou historii. Jejím účelem je shromažďovat a publikovat materiály z historie čs. vojenství, zejména o jeho podílu na II. světové válce, a přicházet s iniciativou ve věci objektivního studia dosud nejasných stránek této kapitoly novodobé historie Čechů a Slováků.

Nejnovější námět ke studiu jedné kritické kapitoly našeho vojenského odboje za poslední války se nabízí v knize britského žurnalisty Joea Hainese „Maxwell“, která vyšla před rokem v Bostonu. Jde o oslavný životopis britského tiskového magnáta Roberta Maxwella, druhého největšího vydavatele a nakladatele na světě a řadu let předního politika britské Labour Party. V uplynulých měsících Maxwell začal vydávat nový celoevropský časopis „The European“ a projevil zájem o podporu svobodného tisku v Československu a Maďarsku.

Ze zmíněné knihy vychází najevo podrobně Maxwellův čs. původ; ostatně Maxwell se nikdy netajil tím, že je „Czech-born“. Nás však zde zajímá více skutečnost, že Maxwell vstoupil r. 1939 dobrovolně do čs. armády ve Francii, že s jejími zbytky po porážce Francie odjel do Anglie a že z ní r. 1940 odešel spolu s komunistickými rozvratníky — prý na protest proti an-

tisemitismu čs. důstojníků. A to je právě kapitola čs. vojenské historie, která zasluhuje nové zkoumání, protože až dosud jsme o ní četli jen v dílech komunistických historiků, případně v osobních vzpomínkách jejich účastníků. Ale

a čs. brigáda v Anglii

nejdřív několik informací o Maxwellově původu a o tom, jak se dostal do čs. armády ve Francii.

Robert Maxwell se narodil roku 1923 na Podkarpatské Rusi v Solotvině či Slatině u Marmarošské Sihoti jako třetí dítě v početné chudé židovské rodině. V místní matrice bylo jeho jméno zaneseno jako Ludvík Hoch. Slatinští židé mluvili mezi sebou jazykem jidiš, avšak většina z nich si včetně mladého Ludvíka osvojila také češtinu, maďarštinu a rumunštinu. Všechny tyto jazyky Ludvíkovi prospěly, když v Anglii přešel do britské armády a získal důstojnickou hodnost. Rodiče si přáli, aby se Ludvík (Lev či Leib) stal rabínem a proto mu umožnili studium v nedaleké ješivě a r. 1936 v bratislavské talmudské akademii. V r. 1939 po vyhlášení Slovenského státu byl nucen Bratislavu opustit a přes Podkarpatskou Rus zamířil do

Krámy bez masa, chlěvy přeplněny

Československo zažilo opět jednu z malých revolucí, o jejíž scénář se postarali rolníci. Zhruba týden trvaly tahanice o to, kdo zaplatí rozdíl mezi státem stanovenou výkupní cenou po zdražení masa (např. zadního hovězího ze 46 korun na 67) a při přechodném zlevnění masa. Nešlo v podstatě o nic jiného než o likvidaci nadpotřebných krav ve stájích zemědělských podniků.

Jádro tohoto sporu nehledíme v době současné, ale daleko dříve za vlády komunistů, kteří direktivně rozpracovali plán chovu skotu v podstatě na jednotlivé stáje i s určením počtu kusů. Kdo se vzpříčil nelogickému a přírodě odporujícímu nařízení, šel od války. Krávy se krmily a pásly i tam, kde pro jejich chov vůbec nebyly podmínky. Návykové zvyklosti Čechů, jejichž kuchyň je orientována na maso vepřové, vedla k ignoraci nabídky, obchod hovězí maso odmítal a rolníci jej nadále dodávali podle plánu. Paradoxní na tom všem je, že zejména ve vesnických obchodech hovězí maso chybělo a dosud chybí, i když se na jatkách hromadí. Ano, to byla socialistická ekonomika a obchod v konkrétní podobě.

Dlužno dodat, že zpracovanost plánu chovu skotu šla tak daleko, že se stavy krav udržo-

valy za každou cenu a rozdíl mezi výkupní cenou a skutečnými výrobními náklady na výrobu masa, ale i mléka, stát dotoval. A některé podniky si z takové praxe bezostyšně velice dobře napěchovaly družstevní pokladny. Těmto praktikám bylo po právu odzvoněno přechodem na tržní hospodářství, v němž do prvního jednání vstoupilo především odbourání dotací.

Skot se hromadil ve stájích, krmil se drahocenným obilím a nešel na odbyt. Zhruba ve třetině zemědělských podniků byla výroba skotu efektivní a ani dnes v nich nikdo neuvažuje o snížení stavů. Např. hlavní zootechnik Jaroslav Cháb ze zemědělského družstva v Horní Cerekvi na jihu Čech vidí východisko chovu skotu v masných plemenech a už v předstihu začal křížit černostrakaté krávy s herefordem. O toto maso, podle něj, budou mít jatka vždy zájem. Je potřebné poukázat na dosavadní praxi, kdy kupující kupoval hovězí maso za stejnou cenu bez ohledu na jeho kvalitu. „Chceme dodávat na trh více telat a masa z mladých jalovic,“ řekl J. Cháb. „To už jsme mohli udělat dávno, kdyby nebyly ty nešťastné rozpisy, kolik čeho musíme držet.“

Dá se říci, že pohružka rolníků stávkou byla inscenována špatně hospodařícími podniky a nemalou měrou jistě sehrála úlohu i nová zemědělská strana, která se na vesnici neteší velké popularitě.

Vraťme se k základnímu problému — k ceně. Zmíněný podnik z Horní Cerekve vyrábí kilogram hovězího masa za dvanáct korun. Jeden z mála soukromých rolníků na Moravě, pan Otokar Kubiček k výkupním cenám řekl: „Do konce loňského roku jatka platila 25,50 za kilogram hovězího, pak zvýšila ceny o sedm korun. Ale já mohu jít s cenou opět na 25 korun, aniž bych prodělával.“ Jsme u jádra věci. To, jak si dovolila hospodařit většina čs. zemědělských podniků, to si nemohl dovolit ani jeden ze soukromých rolníků v Německu. Když jsem o dotacích cen masa a mléka v Československu hovořil se statkářem panem Ottou Edelmannem z výsky u Stuttgartu, nedověl tuto praxi vůbec pochopit.

Nehledíme však vinu u čs. rolníků, ale v programu, který nastolili po puči v únoru 1948 komunisté. Násilná kolektivizace, zatýkání rolníků a sedláků, krádeže majetku, zvířat, polí. A následný hurá-bolševický systém zprůmyslňování zemědělské výroby, ignorace přírodních zákonů, chování zvířat i zvyklostí vesnických lidí. Do čela podniků se dostali komunističtí funkcionáři, málokdy odborníci. Nový režim Československa se s touto pozůstalostí bude ještě dlouho vypořádávat. Rozhodující je, že tam, kde se přes všechny nesmysly podařilo výrobu zefektivňovat a udržet produkci na odpovídající úrovni, problémy dnes nemají.

Česká a moravská vesnice si zachovala zdravé jádro. Dohady o cenách masa jsou jen jakousi přeháňkou, důležitá je ona třetina prosperujících zemědělských podniků. To je základ. Je potřebné, aby si všichni uvědomili, že ten, kdo se nebude umět přizpůsobit trhu, což se dotýká i kvality dodávaných surovin, neobstojí.

Ladislav Sprok, Praha

ABY BYLO JASNO

Budapešti. Avšak už předtím měl Ludvík Hoch jiné úmysly. Před odchodem z Bratislavy začal pracovat jako prodávač v obchodě a v maďarském hlavním městě minil v této činnosti pokračovat.

V Budapešti se seznámil, jak píše jeho životopisec, s Čechem, o němž uvádí jen to, že byl příslušníkem Sokola. Zřejmě šlo o pracovníka organizace „Obrana národa“, která převáděla z Moravy přes Slovensko a Maďarsko do Jugoslávie a dále Francie budoucí příslušníky čs. zahraniční armády. Ludvík Hoch pomáhal se svou znalostí maďarštiny kupovat pro uprchlíky jízdenky na vlak, případně s nimi jezdil až k jugoslávským hranicím. Tuto skupinu „Obrana národa“ v prosinci 1939 někdo udal maďarské policii. Ta, jak Haines píše, Hochu zatkla a obvinila ze špionáže. Hoch a jeho přátelé byli

KŘESOMYSL

drženi ve vězení čtyři měsíce. Hoch tvrdí, že jej Maďaři bili a jinak mučili ve snaze získat od něho informace o celé akci. Nakonec prý byl odsouzen k trestu smrti. Avšak po zásahu francouzského konzula, který přišel s argumentem, že Hoch byl nezletilý, maďarské úřady nařídily nový soud.

Zdá se, že Maxwell nebo jeho životopisec poněkud dramatizuje. Pracovníci „Obrany národa“, kteří žijí v USA, sice Hochův případ neznají, avšak podotýkají, že Maďaři se snad až na výjimky nechovali k našim uprchlíkům příliš brutálně a že příslušní maďarští činitelé měli tehdy zájem především o to, aby uprchlíci opustili co nejdříve maďarské území.

V knize se dále píše, že Hoch omráčil kovovými pouty policistu, který jej vedl k novému soudnímu řízení, a uprchl do nějakého úkrytu, kde se mu podařilo pouta sundat. Vlakem pak odjel k hranicím Jugoslávie, které tajně překročil. V Jugoslávii mu francouzští diplomati zařídili cestu přes Bulharsko do Syrie a pak do Francie. Na jaře r. 1940 vstoupil do Cizinecké legie, a z ní byl z Agde převeden do právě tvořící se čs. armády, ačkoliv mu nebylo ještě 17 let. V Druhém pluku, který byl odvelen na frontu, byl Hoch zacvičován jako kulometčík. Zúčastnil se bitvy u Orléansu, kde byl zraněn šrapnelem na koleně. Hochův pluk pak ustoupil do Sète u Marseille, kde byl naloděn na egyptskou loď „Mohamed Ali-el-Kebir“. Za dva týdny zakotvila loď v Liverpoolu. Maxwellův životopisec poznamenává, že americký vícekonzul nabídl Hochovi v Marseille americké vízum spolu se stipendiem na vysokou školu. Hoch však prý odmítl s poukazem na to, že chce bojovat proti nacistům.

Autor knihy píše nejen o tom, jak se Hoch postupně dostal do Anglie, ale i o tom, jak se po Mnichově vyvíjela situace v Evropě. Až na několik zbytečných chyb celkem dobře vysvětluje čtenáři nejen tehdejší osudy židů a jejich rodin (téměř celá Hochova rodina byla nacisty vyhlazena), ale celkem sympaticky i okolnosti, za kterých se organizoval čs. zahraniční odboj.

Autor knihy popisuje scény při nalodování vojáků, při čemž prý někteří čs. důstojníci dávali najevo svůj antisemitismus, když prý odmítali pustit na loď některé židovské vojáky, případně i jejich rodiny, protože prý nebyli politicky spolehliví ke službě v čs. armádě. Jako pramen autor uvádí pouze studii Ericha Kulky z r. 1984 „Židé v čs. branné moci v zahraničí za II. světové války“. V knize se dále podrobně píše o situaci v čs. vojenském táboře v Cholmondeley u Chestru. Autor popisuje „vzbouřeneckou náladu“ vojáků, namířenou proti důstojníkům, kteří prý byli arogantní, zabývali a antisemitští. Když se asi 500 vojáků odmítlo podřídit rozkazu velitelů, Hoch byl mezi nimi a s nimi byl také vyloučen z čs. armády. V dalším odstavci autor připouští, že revoltu vyvolali komunisté, většinou španělští Interbrigadisté, vedení dr. Vlado Clementisem. Jinak se však nesnaží vysvětlit, proč komunisté revoltu vyvolali a proč jim Hoch věřil. Na jiných místech však autor naznačuje, že Hoch měl tehdy sklonky k levicovým sociálním demokratům, což ho později přivedlo do aktivní činnosti v Labour Party.

Revoltující vojáky převzali Britové a internovali je ve zvláštních pracovních táborech pro cizince. Většina vojáků ve snaze dostat se z internačních táborů se přihlásila do britského „Pomocného pionýrského sboru“; r. 1940 prý to byla jediná složka britské armády, do které mohli vstoupit cizinci. Hoch se také přihlásil, (Dokončení na str. 6)

když opět zatajil svůj nedostatečný věk a změnil své jméno na Leslie Jones. Z Pionýrského sboru se dostal do fádne britské armády. Tři dny po začátku invaze r. 1944 byl Hoch už v Normandii, kde pracoval hlavně ve výzvědné službě, v níž mohl uplatnit svou znalost několika jazyků. Ve Francii se také seznámil se svou budoucí manželkou. V lednu 1945 byl povýšen na poručíka. a přijal nové jméno, už trvalé: Ian Ro-

ABY BYLO JASNO

bert Maxwell. V červnu 1946 získal hodnost kapitána a také britské občanství. To už působil v britské okupační správě v Berlíně, kde měl na starosti dozor nad místním německým tiskem. A to byl další mezník v jeho životě.

Jako britský informační důstojník v Berlíně Maxwell navázal styky s německými sociálními demokraty a především s představiteli Springerova nakladatelství. Postupem času se stal podílníkem této společnosti a pomohl založit její britskou odbočku. Jako britský důstojník navštívil v říjnu 1945 Prahu, kde se snažil získat informace o osudu svých příbuzných. V r. 1947 odešel z britské armády a v Londýně založil svou vlastní společnost pro dovoz německého tisku a vědecké literatury. Tato jeho podnikatelská činnost vedla r. 1951 k založení společnosti Pergamon Press, která se postupem času rozrostla na řadu podniků, až Maxwell posléze převzal celé tiskové vydavatelství „Mirror Group“. V šedesátých letech byl aktivní v politice a šest let byl poslancem za Labour Party. Chtěl se stát i ministrem, případně i předsedou vlády, ale to mu nevyšlo. Mezitím si na poli tisku, dovozu a vývozu vědecké literatury otevřel dveře prakticky do všech hlavních měst světa — od USA, přes Sovětský svaz až po Čínu. Dostával čestné doktoráty v Moskvě i jinde, až posléze britská kontrarozvědka jej začala podezřívat, že je agentem Prahy či Moskvy. To byla mimo jiné známá aféra, která přiměla předsedu vlády Wilsona, jehož poradcem Maxwell byl, k demisi. Dnes se ovšem ví, že aféru vyvolali konzervativní pracovníci MI-5 ve snaze zdiskreditovat Labour Party.

Maxwell se po válce stále pokoušel získat v Moskvě povolení, aby mohl navštívit svou rodnou vesnici Solotvino na Zakarpatské Ukrajině, která je součástí sovětské Ukrajiny. Teprve r. 1978 mu to povolil Brežněv. Maxwell se však vrátil z návštěvy velmi zklamán: situace se tam příliš nezměnila; co se změnilo, bylo jen k horšímu.

Vraťme se nyní ke vzpouře v čs. armádě v Anglii, vyvolané komunisty, a k tzv. důstojnické krizi, tedy ke kapitole našeho zahraničního odboje za II. světové války, kterou Maxwellův životopisec oživuje, aniž se snaží nabídnout nějaké vysvětlení.

Vyhledal jsem v této věci dostupnou literaturu a hovořil také s některými přímými svědky zmíněných událostí ve Francii a v Anglii na začátku války. Přímí účastníci těchto událostí poukazují především na chaotickou situaci při nalodování našich vojáků ve Francii. Zdůrazňují, že lodi byly určeny pro vojáky a jejich rodiny a že mnozí civilisté se na ně nedostali, protože neměli s armádou nic společného.

Komunistickou verzi krize v čs. armádě rozvádí kniha Tomana Broda a Eduarda Čejky „Na Západní frontě“, která byla napsána v Praze už někdy kolem r. 1957. (Její první vydání však vyšlo až r. 1963 a druhé, opravené, r. 1965.) Oba autoři připouštějí, že „židovská otázka“ v armádě byla složitá a že ji nelze odbýt jen poukazem na antisemitismus důstojníků. Problém byl v tom, že mnozí Židovští uprchlíci byli německé národnosti, česky vůbec nemluvili a hledali možnosti, jak se vyhnout internaci a sekvestraci, které jim hrozily ze strany francouzských úřadů jako jiným cizincům. Takovou možností byla ovšem služba v čs. armádě. A použili ji také mnozí židé, které Britové deportovali z Palestiny. To vedlo k různým rozmlškám, které vyvrcholily zejména za chaotického ústupu a při hledání cest úniku z Francie. To ovšem neznamená, že se v čs. armádě skutečný antisemitismus neprojevil. Projevil se, avšak v míře, která nemohla být hlavní příčinou krize. Velmi často šlo o nekritickou nenávisť vůči všemu německému.

Na to poukazuje například dr. Jaroslav Němec, pracovník justiční vojenské služby, který byl svědkem krizové situace ve Francii a v Anglii. Dr. Němec ve své přednášce na 14. sjezdu SVU r. 1988 („The Crisis of the Czechoslovak Army in England in the Second Half of 1940“) prohlásil bezpodmínečně, že revoltu v Cholmdeley vyvolali komunističtí vojáci, především bývalí Interbrigadisté, a to na přímý pokyn zahraničního vedení KSČ na Západě. Spojkou s tímto vedením byl dr. V. Clementis.

Komunisté využili krizové situace po pádu Francie a nadměrného počtu většinou nezkušených důstojníků k organizování vzpoury,

Pro československé šachisty to byl sen. Bývalý dvojnásobný přeborník Československé republiky, později trojnásobný champion USA a nynější organizační ředitel „Světového šachového poháru“, Luboš Kaválek, uskutečnil *Mezinárodní turnaj velmistrů PRAHA 90*.

Nápad vznikl v únoru, když Luboš po jednadvaceti letech v emigraci navštívil poprvé Prahu. I on, jak říká, chtěl zde něčím přispět, přinést nějaký dar. Muselo to být ale něco výjimečného. A tak s podporou Belgičana Bessela Koka, iniciátora asociace šachových velmistrů a s jednomyslným souhlasem všech členů předsednictva tohoto sdružení, začal s přípravami. Pomáhalo mu v tom několik československých šachových nadšenců, v čele s pozdějším technickým ředitelem turnaje, ing. Břetislavem Modrem. Záštitu převzal prezident ČSFR, Václav Havel.

26. srpna — přestože podle nesmyslných předpisů smí být v Praze vyvěšeno jen 200 plakátů — se reprezentační sál hotelu Interkontinental, dějiště turnaje, zaplnil do posledního místa (propaganda od út k ústům zapracovala). Diváci uvítali nadšeným potleskem hráče a skutečnými ovacemi prezidenta Václava Havla, který turnaj zahájil. A to u šachovnice. Nejen — při podobných příležitostech — obvyklým prvním tahem bílými, ale hned celou partii. Sehrál ji proti sponzorovi turnaje Kokovi, jemuž sekundoval Luboš Kaválek. Nepřijal nabízenou remizu, nýbrž hrál, podporován svým politickým poradcem Křížanem, až do vítězného konce. Jak symbolické pro našeho prezidenta!

A pak už nastoupilo šest mezinárodních velmistrů k simultánci proti šedesáti československým hráčům. Ani v simultánci není lehké

porazit velmistra, ale čtyřem hráčům se to podařilo. Nejšťastnější z nich byl patnáctiletý Petr Zvára z klubu Bohemians. Zdolal v poměrně krátkém čase jugoslávského velmistra Ljubojeviče.

Následující den pak zasedli k šachovnicím dva hráči absolutní šachové špičky: Holandán Timman, třetí ve světovém žebříčku a mladý, bojovný Angličan Short, dále dva nejlepší českoslovenští hráči, Fráček a Smejkal a dva čeští emigranti. Pod vlajkou Spojených států Luboš Kaválek a za Německou spolkovou republiku Vlastimil Hort.

Jejich boje, které probíhaly až do 2. září, měly vysokou úroveň, byly neobyčejně napínavé a vždy, když se někteří hráči dostali do časové tísně, docházelo k dramatickýmbleskovkám. Hráči si nic nedarovali, tvrdě bojovali a ukázali tak milovníkům královské hry šach z nejlepší stránky. Bylo to požitkem pro všechny přítomné, mezi nimiž byli i četní hosté a novináři ze zahraničí, sledovat nejen hráče v hlavním sále, ale i rozborů jednotlivých partií které v demonstračním sále zasvěceně a vtipně prováděl mezinárodní velmistr Vlastimil Jansa, denně na poslední chvíli zajišťující do televizního studia, aby často ještě s horkými výsledky a jejich analýzou seznamoval televizní diváky v pořadu „PRAHA 90“. Turnaji i hráčům věnovala pozornost nejen televize, ale i rozhlas a především denní tisk.

Jak turnaj dopadl? Bez ohledu na výsledky — Timman, Short, Fráček, Kaválek, Smejkal, Hort — báječně. Podle názoru vrchního rozhodčího, dr. Hofeješe, se všichni hráči stali svou hrou i svým bezvadným chováním vzorným příkladem šachového dorostu. A o to šlo především.

POJIŠTĚNÍ NÁVŠTĚV Z ČSSR

či jiné země. Jistě Vám přijde vhod možnost uzavřít výhodné pojištění na nemoc, úraz a úmrtí, event. převoz nemocného či zemřelého na náklady pojišťovny (i nad stáří 85 let). Pojištění od 0.22 šv.Fr na osobu a den!!

Informujte se u

AGENTUR PAZDERA

CH 01-932 32 22 • D 00411-932 32 22

Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
Provoz 24 hodin denně, dtto neděle a svátky

kteřá byla namířena proti Benešovu vedení odboje. Byla to doba Stalinovy kolaborace s Hitlerem, kdy komunisté označovali válku Západu proti Hitlerovi za imperialistickou. Beneš byl podle nich sluhou imperialistů, kterým prý dával naše vojáky na pospas. Komunisté vojákům slibovali, že Stalin dojedná s Hitlerem jejich beztrestný návrat domů. Zajímavý v této věci je citát z osobního svědectví ministra Václava Majera, který kromě jiných zařadil dr. Ladislav Feierabend do své knihy paměti „Ve vládě v exilu“:

„Komunisté vydali hesla, že válka je prohrána, že dříve či později i Anglie bude kapitulovat, že je to konec konců imperialistická válka a že je nutno armádu rozpustit a žádat prostřednictvím Sovětů, kteří mají s Hitlerem smlouvu, generální pardon a zajištění beztrestného návratu domů...“

Podobně píše o věci ve svých pamětech „Špión, jemuž nevěřili!“ generál F. Moravec. Upozorňuje mimo jiné na pamflet „Českoslovenští viníci: co je československá prozatímní

vláda v exilu“, který komunisté rozšiřovali r. 1940 mezi vojáky.

O věci se zmiňuje také dr. E. Beneš ve svých „Pamětech“ z r. 1947. Celkem objektivně píše, že složení vojska bylo nejednotné, že chaotické poměry vyvolal mezi jiným pád Francie, že v důstojnickém sboru byla řada nedávných absolventů vojenské akademie, kteří neměli žádnou zkušenost a na krizové problémy nestačili. Dr. Beneš poukazuje na různé nezdravé politické (komunistické) tendence a píše (nezapomeňme, že to bylo r. 1947): „Také ze strany některých činitelů politických - po uzavření smlouvy sovětsko-německé — byla tato akce velmi pronikavá.“

Dr. Beneš dodává, že r. 1947 nepřišel ještě čas se všemi těmito případy podrobně zabývat a politicky je analyzovat.

Myslím, že tento čas přijel nyní a že kromě nás začnou i historici v Praze studovat archívy, ke kterým se až dosud nemohli dostat, protože KSČ si nepřála, aby pravda zvítězila.

Copyright 1990 V. Nevulud, Washington, D.C.

LIDÉ A OSUDY

DR. Bruno Kralsky, tehdy rakouský spolkový kancléř, před osmi lety, 14. září 1982, odhalil na Petřském náměstí ve Vídni pamětní desku T.G. Masaryka. Ve svém projevu tehdy řekl, že Masaryk byl nejen velký filozof a učitel, ale také velký evropský státník. Kreisky vysoce ocenil význam Masarykovy zahraniční politiky za první světové války, práce, která vedla ke vzniku samostatného československého státu. To před Kreiským neučinil ani jeden z rakouských politiků. Mnozí asi proto, že Masarykovu roli takto neviděli, jiní možná proto, že se báli rakouského veřejného — v podstatě protičeskoslovenského — mínění. Kreisky se nebál. Nebál se ostatně ani v jiném případě, souvisejícím s Československem. Před třinácti lety po zběsilé československé kampani proti Chartě 77 oznámil československým úřadům, že Rakousko je ochotno udělit politický asyl těm signatářům Charty 77, kteří o něj požádají. Československá strana reagovala vypracováním seznamu nežádoucích signatářů Charty 77, kterých se chtěl režim zbavit, které chtěl do Rakouska vyhostit. Kreisky odpověděl, že žádný takový seznam neakceptuje a že trvá na tom, aby o svém eventuálním odjezdu do Rakouska rozhodl každý chartista sám; dále, že ani rakouské úřady nehodlají mezi nimi diferencovat, všichni budou přijati za stejných podmínek. To bylo odvážné. Nemohl vědět, kolik lidí přijede, ani jací budou. Trval na svém, i když musel vědět, že se může v některých případech zklamat (což se i stalo). Tak jsme ho poznali my, kteří jsme se do Rakouska dostali jeho zásluhou. V případě Charty 77 se projevila jeho osobní politická angažovanost, v případě Masarykově osobní politický názor a historické přesvědčení. Později, když už nebyl kancléřem, uspořádal pro Čechy a Slovaky žijící ve Vídni přednášku s názvem Čechy v mém životě, o svém vztahu k zemi odkud přišli jeho předkové. V neděli 29. července 1990 ráno bývalý, či (jak se říká v Rakousku) „starý“ spolkový kancléř, dr. Bruno Kreisky zemřel. Nebýt jeho, vypadal by poslední český a slovenský zahraniční odboj (komu se ten termín nelíbí, ať si dosadí jiný) docela určitě jinak. Za všechny, kdo ho měli rádi, promluvil nad jeho rakví kardinál König. Za Chartu 77 (a nejen za ni) mu patří dík mnoha Čechů a Slováků. (rm)

EXPEDICE DĚTI PRO EVROPU je skupina dvaceti dvou dvanácti až čtrnáctiletých chlapců a dívek, která v autobusu, propůjčeném Cestovní kanceláří mládeže, vyrazila 12. srpna ze Staroměstského náměstí v Praze na 6500 km dlouhou cestu do finských Helsink. Vezla tam sbírku obrázků českých a slovenských dětí, kterou zastávkami v Německu, Francii, Belgii, Holandsku, Dánsku a Švédsku rozšíří o výtvoř tamější mládeže. Záštitu nad expedicí převzala paní Olga Havlová, choť prezidenta republiky a dr. František Pavlíček, ústřední ředitel Čs. rozhlasu. Expedice byla nápadem Mirka Karase a Ladislava Rybišára, pracovníků rozhlasového klubu Domino. Děti byly vybrány z 1500 uchazečů. Jsou jazykově kvalifikované, umí německy, anglicky či francouzsky. Pokud nebyly děti hosty v rodinách, byly ve studentských ubytovnách. Na první zastávce v Norimberku si děti prohlédly zoologickou zahradu, největší v Evropě, o den později ve Stuttgartu viděly, jak se vyrábí Mercedes. Ve Francii měla nad dětmi patronát paní Tigríková. V holandském Naardenu se děti poklonily pozůstatkům Jana Amose Komenského, v Dánsku navštívily rodný domek astronoma Keplera, všude pro ně něco měli. V Helsinkách převzal od dětí sbírku obrázků primátor Ileskivi. Sběrka bude základem galerie dětského výtvarného umění v Dětském evropském domu. České a slovenské děti po cestě rovněž sbíraly adresy cizích dětí, které by si přály dopisovat si s kamarády v Československu. U naší mládeže je o tyto adresy velký zájem.

Konference křesťanů a židů v Praze

Ve dnech 26. až 29. srpna se konala v Praze výroční konference Mezinárodní rady křesťanů a židů za účasti více než 80 delegátů z různých států světa.

Pro děti zahraničních krajanů připravuje prázdninové tábory ve vlasti čs. odborná organizace, která potřebuje předběžně zjistit počet zájemců. Tábory v červenci nebo v srpnu 1991 by byly pro věkové skupiny 10 – 14 let a 14 – 16 let, čtrnáctidenní a dovršeny úředním pobyt v Praze. Navrhovaná cena 600 až 700 DM za stravování a ubytování, pojištění a cestování v ČSFR.

Zájemci necht' napíší administraci Českého slova celé jméno a věk dítěte, adresu, jazykové znalosti češtiny nebo slovenštiny. Další informace dostanou zájemci nejpozději začátkem roku 1991.

VZPOMÍNKA NA DR. L. RADIMSKÉHO

Před dvaceti lety, 9. září 1970, zemřel v New Yorku ve věku 72 let český diplomat a spisovatel, dr. Ladislav Radimský.

Knihy psal pod jménem Petr Den. Od listopadu 1920 byl úředníkem čs. ministerstva zahraničních věcí, z něhož odešel v roce 1939. Vrátil se však v roce 1945. Od května 1946 až do února 1948 působil jako zástupce čs. stálého delegáta u Spojených národů v New Yorku. V letech 1948 až 1958 pracoval jako úředník v sekretariátu světové organizace.

Radimský pracoval literárně už od třicátých let. V roce 1932 získal cenu Melantricha za esej *Tvůrcem snadno a rychle* a tehdy se zrodil jeho pseudonym Petr Den.

Byl literárně činný i v exilu. Jako Petr Den napsal *Mexické divertimento*, povídku *O kocourovi bez bot*, *Evropan na Manhattanu*, *Dobře proti srsti*, *Počítadlo* a další. Pod vlastním jménem napsal *Rub a líc našeho národního programu v atomovém věku* a Křesťanská akademie v Římě mu vydala knihu *Cesta k politickému poznání*.

Radimský se často a zevrubně obíral problémy exilu a platil za ideologa exilu. V knize *Skloňuj své jméno, exulante*, napsal: „Měla-li první republika nějakou slávu, pak její slávou byla skutečnost, že – až na několik lidí, které bylo lze spočítat na prstech – neměla exulanty. ... Ten čas však minul, dnes náš národ patří těm, které vyháněly, a jeho lidé patří k vyhnančům.“ Radimský dovozoval, že exil není omezen nějakými čarami ve fyzickém slova smyslu: mluvil o vnitřním exilu, existujícím v Československu, jeho příslušníky pokládal za naše bratry a sestry a uzavíral: „Znásobují náš počet, činí nás většinou z menšiny.“

Jmí kriticky se Radimský vyjadřoval o spisovatelích. Do Věstníku Čs. národní rady americké v dubnu 1962 napsal: „Je mnoho českých spisovatelů, kteří jsou dnes v exilu i doma. A ti, kteří píšou podle komanda vlády, komunistické strany nebo „lidu“, obvykle by neměli mít právo, aby se nazývali odpovědným jménem českých spisovatelů.“

Za zaznamenání stojí Radimského kredo: „Velikost národa se neměří tím, co si umí vzít, ale tím, co umí dát.“

Jožka Pejskar

Studium v zahraničí

Čs. vysokoškolaři, kteří mají zájem o studium na vysokých školách v cizině, se často obrací se žádostí o pomoc na české a slovenské univerzitní profesory, kteří vyučují na univerzitách v zahraničí. To není správná cesta, protože všechny informace o studijních možnostech a stipendiích na zahraničních vysokých učilištích mají v plném rozsahu a namnoze i s potřebnými formuláři zahraniční odbory nebo rektoráty vysokých škol v Československu. Má je zahraniční odbor rektorátu Karlovy univerzity, mají je na rektorátech v Bratislavě, v Brně, v Olomouci. Studenti tam mohou dostat prospekty, formuláře a informace. O nadacích pro zahraniční studenty existují dokonce i knihy. Platí to zejména o Spolkové republice a o Spojených státech, ale čs. univerzity mají k dispozici dost informací i o studijních možnostech ve Velké Británii, Francii, Švýcarsku, Itálii. Čs. vysokoškolaři by měli žádat pomoc u zahraničních profesorů jen v případech, když jim prameny domácích univerzit nestačí. Takových výjimečných případů nebude mnoho.

Oslavy B. Martinů

V Poličce 1. září se oslavovalo sté výročí narozenin hudebního skladatele Bohuslava Martinů. Zúčastnil se jich i prezident republiky Václav Havel, jenž ve společnosti francouzského a švýcarského velvyslance byl přítomen odhalení pomníku Bohuslava Martinů a pietního zastavení u skladatelova hrobu na městském hřbitově. Socha B. Martinů je dílem sochaře Milana Knoblocha, který odléval skladatelovu posmrtnou masku před dvaceti lety. Socha – vysoká 325 centimetrů – vyjadřuje skromnost, nenápadnost skladatele Martinů, který byl nábožensky založený člověk, kosmopolita, jehož domovem kromě Československa byla i Francie, Spojené státy a Švýcarsko.

Přesto se domohl světového ohlasu, a to do té míry, že letošní mezinárodní festival v Edinburgu byl vlastně oslavou B. Martinů u příležitosti jeho stých narozenin. Na festivalu se přednesly všechny jeho skladby, některé v podání britských nebo jiných zahraničních interpretů, Pražského symfonického orchestru, Sukova kvarteta, Panochova kvarteta, Českého nonetu a především v podání Rudolfa Firkušného, je muž své některé skladby Martinů věnoval, protože byli úzkými přáteli. Byla provedena i opera Bohuslava Martinů Julietta. Předvedla ji Slovenská opera v Bratislavě.

Prosba o pomoc shora

Vážený pane prezidente, vážený pane předsedo Federálního shromáždění, vážený pane předsedo federální vlády, vážená paní předsedkyně České národní rady, vážený pane předsedo České republiky, odpusťte mi, že připomínám, čeho jste si dobře vědomi vy sami. Nutí mne k tomu však pocit obecného ohrožení. To, že z naší ústavy byl odstraněn článek o vedoucí úloze strany, to prakticky mnoho neznamená. Dokud tato strana a její spojenci mají své organizace, zjevné i skryté, dokud její věrejší prominenti, vlastizrádci, násilníci, agenti cizí mocnosti a rozkrádači státního a národního majetku dosud na svobodě a bez odsudku požívají mnoha nespravedlivých výhod, získaných na náš úkor, dokud její funkcionáři – příznáři i tajní – drží mnoho klíčových míst a pod nejrůznějšími pseudonymy zakládají akciové společnosti doma i za hranicemi, pokud tato strana vlastní jenom částečně evidovaný a problematicky kontrolovaný obrovský majetek, potud zůstává u nás vedoucí silou de facto ona a my dole v podstatě v jejím obklíčení to bez vaší rozhodné pomoci dnes už nedokážeme změnit. Prosíme proto o tuto pomoc shora. Je to společný zájem nás všech.“

Tento veřejný apel vznesl ústřední ředitel Čs. rozhlasu dr. František Pavlíček jako závěr projevu v Radio fóru dne 4. září. Byl to projev o kritice poměrů v rozhlasu, již byl vystaven za to, že šlapal předlistopadovým šéfům-komunistům na paty, že vedení českého rozhlasu chybí odvaha, schopnost a chuť se kriticky podívat na dnešní

personální stav a úroveň rozhlasových programů, které zdaleka nejsou uspokojivé. Po devíti měsících od loňského listopadu – řekl dr. F. Pavlíček dál – převládlo u některých lidí domněnky, že po odstranění několika nejkompromitovanějších špiček je třeba zvolit taktiku hry o čas; po jeho přečkání se věrejší ortodoxní komunisté, přes noc přerození v antimarxisty, sami postaví ke kormidlu a loď popluje dál. Občanské fórum jim sice vyrazilo z ruky kompas politického řízení, ale ten už není nezbytný, existuje perfektní řídící systém svazků kamarádských, kolegiálních a zájmových. Funkce v rozhlase znamenaly nejen pozice mocenské, ale i velmi výnosná místa. Tak někdejšímu řediteli a jeho spolupracovníkovi to umožnilo na neoprávněně přiznaných honorářích získat za necelý rok 49 000 korun. A případy nepřiměřeného honorování zdaleka nepatří jen minulosti.

Dr. Pavlíček ještě řekl, že naše společnost je prostoupena většími i menšími klany, které díky vynikající taktice komunistů vypadají dnes už nadstranicky. Vedou je mistři intrik. Naše republika je na křížovatce. Stanuli jsme tam, dojatí svou ušlechtilostí, na sametovém koberci, ale ke své škodě si nechceme připustit, že jeho konce drží kdosi jiný a může nás podtrhnout, až přijde jeho velká příležitost. A ona přijde, přesněji řečeno, ony přijdou. Odvážuji se proto v zájmu rozhlasu, ale možná i jménem mnoha našich posluchačů, obrátit se k nejprominentnějším adresátům a jejich týmům. A jsme u začátku tohoto článku: *Vážený pane prezidentě...*

Dopis J. Pejskarovi, autoru Poslední pocty

Milý Jožko, když jsi mi předloni oznámil, že hodláš vydat třetí díl *Poslední pocty* vlastním nákladem, chtěl jsem tě varovat, že se pouštíš do odvážného dobrodružství, které Tě bude stát všechny Tvé úspory, nastřádané pro klidné a spokojené stáří. Zvláště, budeš-li chtít dílo vydat v tak exkluzivním provedení jako předešlé svazky. Zdálo se mi to téměř nemožné. Ovšem zapomněl jsem, že se do tohoto dobrodružství vrhá *Jožka Pejskar*, který celý svůj život zasvětil boji za svobodu a demokracii. Tvé velké dobrodružství. Dnes mají *Poslední poctu* v rukou už stovky vděčných čtenářů. Kniha se nalézá v knihovnách mnoha zahraničních vysokých škol a vědeckých historických ústavů. Není proto divu, že dostáváš tolik žádostí o knihu i od podobných institucí z domova. Stala se nedocenitelnou nejen svou vysokou informativností, ale je i obžalobou režimu, který tolik vzácných lidí, jimž je věnována, vyhnal z vlasti a oni tak své nadání a schopnosti, jež by byli rádi věnovali rozkvětu své země, uplatnili v cizině.

Přečetl jsem třetí svazek Tvého díla jedním dechem a uložil jsem jej jako bibli na noční stolek, abych se k jednotlivým, vysoce zajímavým příběhům, jimiž jsi dílo bohatě naplnil, mohl často vracet. Těší mne, že i ti nejpřísnější kritikové kladou *Poslední poctu* na čelné místo exilové vydavatelské činnosti.

A ještě něco: Mám Tě co nejsrdečněji pozdravovat ze VII. sletu zahraničního sokolstva z Paříže – od sester a bratří, kteří vzpomínali, jak jsi svižně pochodoval na předešlém sletu v Curychu, v sokolském kroji.

Tvůj Luboš Kaválek

Mezinárodní politologický ústav v Brně

V Brně byl založen Mezinárodní politologický ústav (MPÚ).

Rektor Masarykovy univerzity prof. PhDr. Milan Jelínek, CSc., oznámil děkanovi právnické fakulty MU doc. JUDr. Jiřímu Kroupovi, CSc., že na základě zmocnění ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky zřizuje s účinností od 1. července 1990 „Mezinárodní politologický ústav právnické fakulty Masarykovy univerzity“, a jmenoval ho jeho vedoucím.

Politologický ústav vznikl z podnětu a návrhu absolventů Masarykovy univerzity z let 1945-48. Tři z nich žijí v Brně a tři v zahraničí. Jsou to JUDr. Jaroslav Bohanes (Brno); prof. PhDr. Ivan Gaďourek, člen Královské holadské akademie věd (Holandsko); JUDr. Vlastislav Chalupa, místopředseda Českoslo-

venské národní rady americké (USA); JUDr. Zdeněk Kessler, člen Sněmovny lidu Federálního shromáždění (Brno); JUDr. Dušan Novák (Brno); JUDr. a PhDr. Mojmír Povolný, předseda výkonného výboru Rady svobodného Československa (USA).

Rektor Jelínek jmenoval těchto šest do mezinárodního kolegia, které bude spolu s děkanem Kroupou politologický ústav spravovat.

Ústav zahájí činnost letos na podzim cyklem přednášek o ústavě a ústavodárném procesu s přihlédnutím k jejich teoretickým i praktickým problémům.

Adresa: Mezinárodní politologický ústav, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Zelný trh 2, 657 90 Brno.

the RUPTURED DECADE

1938 - 1948

Objednávky adresujte na
AMERON HOUSE
Post Office Box 1200
Mattituck, N.Y. 11952, USA
Cena knihy \$ 19.95

Vzpomínka na Otakara Machotku

Před dvaceti lety, 29. července 1970, zemřel český exulant, profesor dr. Otakar Machotka. Narodil se v Praze 29. října 1899. Byl sociolog, který – než získal doktorát filozofie na Karlově univerzitě v Praze v roce 1926 – se vědecky vzdělával na univerzitě ve Štrasburku a potom v Paříži na Sorbonně a École libre des sciences politiques. Později, už jako docent sociologie na Komenského univerzitě v Bratislavě a řádný profesor Karlovy univerzity – rozšířil vzdělání jako Rockefeller Fellow studiem na Chicagské univerzitě a na univerzitě Southern California. Byl činný i ve studentském hnutí jako předseda kulturní sekce Ústředního svazu čs. studentstva. V roce 1921 založil Spolek pro postavení pomníku Ernestu Denisovi, francouzskému historikovi a upřímnému příteli českého národa. Z Machotkovy iniciativy byly postaveny pomníky dva, jeden v Nimes a druhý v Praze. Po zavření univerzit se stal úředníkem Statistického úřadu. Hned po začátku nacistické okupace pracoval v odboji. Proto byl v dubnu 1945 povolán do Revoluční české národní rady a jako její místopředseda náležel k předním organizátorům květnového povstání v Praze. Později byl jmenován místopředsedou Zemského národního výboru v Praze, kde zastupoval čs. stranu národně socialistickou. Z komunistického Československa odešel i s rodinou 13. března 1948. Ve Spojených státech pokračoval jako vysokoškolský profesor na univerzitách v Chicagu, Syracuse a v New Yorku. Napsal osm vědeckých knih a mnoho studií a článků. Byl členem výboru Rady svobodného Československa, pracoval v Čs. společnosti pro vědu a umění. Byl i členem několika vědeckých institucí mezinárodních.

Historického významu je Machotkova stat, uveřejněná v památkníku „Pražské povstání“, který v roce 1965 vydala ve Washingtonu Rada svobodného Československa. Machotka popsal příjezd Rusů do Prahy, průběh Pražského povstání a nelibost, s níž se k Pražskému povstání stavěli sovětské generály a diplomati.

Doktoři po 42 letech

Na filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně byl 13. července 1990 promován doktorem filozofie Jaroslav Dresler, done dávna kulturní redaktor čs. oddělení rozhlasové stanice Svobodná Evropa v Mnichově. Ještě jiný pracovník Svobodné Evropy, Antonín Kratochvíl, byl promován doktorem filozofie. Oba noví doktoři na filozofické fakultě Masarykovy univerzity před rokem 1948 studovali a mohli mít doktorát dávno v kapse a nemuseli na něj čekat 42 let, nebýt toho, že se jim marxismus-leninismus zprotivil po pár přednáškách a dali proto přednost životu ve svobodném exilu. Začátky neměli lehké, ale z Masarykovy univerzity si odnesli základ, měli na čem stavět a když zakotvili ve Svobodné Evropě, neomezili se na redaktorskou práci, byli literárně činní, napsali a vydali několik významných knih, které teď vyjdou v Československu a dosvědčí, že si Dresler i Kratochvíl opožděnou promoci právem a plně zaslouží.

Kulturní zprávy z domova a z ciziny

● Literární Františkovy Lázně, třídění setkání básníků a prozaiků, bylo zahájeno 7. září v nejzápadnějších českých lázních. Do soutěže se přihlásilo dvě stě autorů, z nichž deseti porota udělí ceny. V Městském kulturním středisku se prodával almanach z tvorby účastníků soutěže, nazvaný Katastrofální svět. ● Na 47. mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách je Československo zastoupeno v hlavní řadě filmem Jiřího Weisse, nazvaným Marta a já. Je to film německo-české koprodukcce s mezinárodním obsazením. Mimo soutěž bude uveden snímek Juraje Jakubiska, vzešlý u čs.-italské koprodukcce a jmenuje se Nashledanou v pekle, přátelé. ● Slavistická katedra univerzity v Londýně uspořádala v létě sympozium o české próze od roku 1958. Účastníci z evropských i amerických univerzit (přišli i odborníci z Československa) se zabývali Hrabalem, Škvoreckým, Navrátillem, Kunderou, Párelem, Fuchsem, Neffem, Hostovským, Otčenáškem, Klimou a dalšími. Sympozium zahájil nový čs. velvyslanec v Londýně. ● Státní vysoká škola hudební v Mnichově zakončila školní rok tradiční hudební nocí z 28. na 29. července, kterou letos věnovala české a slovenské hudbě, skladatelům Martinů, Janu Novákovi, Janu Kaprovi, Milanu Slavickému, Vyhňálkovi, Fišerovi, Jiráskovi, Bergerovi, Kabeláčovi a jiným. Jejich skladby hráli absolventi školy, sólisté jednotlivých mistrovských tříd. Ale — což byla novinka — letošní letní noc byla věnována i české literatuře. Přední mnichovští herci uvedli Havlovu Veroniku a četli básně a texty českých autorů. Mnichovská vysoká hudební škola je od padesátých let umístěna v někdejší „hnědém domě“, což bylo do roku 1945 ústřední sídlo Hitlerovy nacistické strany. Tam byl podepsán i mnichovský diktát, jímž bylo zničeno v roce 1938 Československo. Letos 28. července před budovou vlála poprvé československá vlajka. A v bývalé Hitlerově pracovně zorganizovala paní Elisabeth Woska, spolu s manželem, profesorem Wilfriedem Hillerem, malou výstavku výstřížků nacistických novin z roku 1938, a na panelech fotografie českých autorů z Charty 77 a z exilu. A zpráva o tom, kolik lidí muselo uprchnout do exilu a že mezi nimi byli i hudebníci Rafael Kubelík, dirigent Lahovec, Josef Fínek a spisovatelé Hostovský, Jan Čep, básník Jiří Škvor. ● Nakladatelství Vyšehrad v Praze vydalo péčí Viléma Prečana v edici Dokumenty demokratické revoluce ve spolupráci s Ústavem pro soudobé dějiny knihu „Václav Havel: Projevy“ Na necelých dvou set stranách jsou v ní projevy prezidenta Havla z první poloviny tohoto roku. ● „Praha, listopad 89“ je název výstavy, která byla uspořádána v radnici města Norimberka. 35 čs. autorů vystavuje 150 fotografií a plakátů z období listopadové revoluce. ● V Edinburgu na mezinárodním festivalu, největším svého druhu na světě, účinkovala poprvé Slovenská národní opera a balet. Za provedení Gounodova Fausta a Markéty sklidila pochvalnou kritiku. V Daily Telegraphu napsali, že inscenace bratislavské opery se na míle lišila od úzkoprávního tradičního provedení moskevského Velkého divadla; kritik deníku Independent zdůraznil, že bratislavská operní společnost má výborné sólisty, kteří jsou na začátku kariéry a podobně v Times připomněla Hilary Finchová, že bratislavská opera vychovala zpěváky jako je Peter Dvorský, Lucie Poppová a Gabriela Beňáková a že nadále pěstuje zpěváky podobného kalibru. ● Vídeň v Praze se jmenuje výstava, uspořádaná v Domě u Hybernů, která potrvá do konce září a seznamuje návštěvníky s Vídní a její historií. Koná se pod záštitou primátorů Vídně a Prahy, Helmuta Zilka a Jaroslava Kořána. Sto tisíc plánek Vídně, vydaných v češtině k této výstavě, bylo rozebráno hned po zahájení. Výstava Praha ve Vídni se bude konat za rok. ●

BOHEMIA BUCHHANDEL

Welt-und slawische Literatur
Černil Blanka, Ackerstr. 31, 8610 Uster,
Švýcarsko, tel. 01/940 72 41

Oznamujeme svým zájemcům, že již přijímáme objednávky na exilové publikace nakladatelství ATLANTIS založené v Havli!

I. Klima: *Moje zlatá řemesla*
E. Kriseová: *Křížová cesta kočárového kočáru*
nakladatelství PUBLISHERS
Hrabal: *Městečko, kde se zastavil čas*
Havel: *Hostina*
Kaplan: *Mocni a bezmocni*
Kundera: *Žert*
Křesadlo: *Vara Guru*
opět na skladě!
TISK—BRATISLAVA:
Kettner-Jedlička: *Proč zemřel Jan Masaryk?*
Od 22. 9. do 15. 10. 1990 ohlašujeme: dovolenou
Objednávky pouze písemně!

Malý oznamovatel

Překlady z češtiny do němčiny
a do angličtiny a z obou řečí do češtiny
provádí a uředně ověřuje přesežny, soudní
překladatel

LADISLAV SANTIAGO DE LA CRUZ
Guerickerstrasse 21, 8000 München 40
tel.: 089/36 17 404 nebo 36 17 406

Zároveň pojištění (životní, úrazové), právní,
povinné ručení, domácnosti atd.
pro BAYERISCHE VERSICHERUNGSKAMMER

Uředně ověřuji překlady.

Poskytují porady při žádostech o propuštění z
čs. občanství, při žádostech o německé státní
občanství, při zápočtu let do Rentenversiche-
rung. Vysokoškolsky vzdělaná, přísežná soudní
překladatelka

ELIAN S O T T

Musikantenweg 4, 6000 Frankfurt/Main 1
Tel.: 069/44 64 20

od 17-19 hod. mimo soboty a neděle
Prosím o písemné nebo telef. spojení.

PŘEKLADY * INFORMAČNÍ SLUŽBY

— Překlady pro žadatele o azyl — Úřední spisy —
Tlumočení — Porady v životních otázkách
Překlady a tlumočení z češtiny do němčiny —
ruštiny a naopak provádí a ověřuje veřejné usta-
noveny a přísežný, pro soudní a úřední účely
připravený překladatel a tlumočník s velkou
praxí. Pomohu při kterémkoliv problému.

Antonin Mareš

Schleissheimerstrasse 14

8000 München 2, tel.: 089 523 46 69

Ubytování ve Vídni vám poskytne

MIROSLAV SEĎA

Wien 1070, Westbahnhstr. 18

Tel.: (222) 93 88 112 nebo 64 57 415

Cena od 25.- DM za osobu

Zn.: „Návštěvníci Prahy“ č. 19-VII-90 —
Pohodlné ubytování v moderním bytě blízko
metra s garáží za 20 DM na osobu, vč. snídaně.
Vůz k dispozici extra. Volejte Veru Kocanovou
na 78 127 98.

SLUŠNÉ UBYTOVÁNÍ

za slušnou cenu v Praze

ve dvou bytech (vždy pokoj plus kuchyň plus
koupelna (4 os.) — 15 DM os/noc
Petr Bednář, V podhájí, 627 19 Praha 4 - Podolí
Info: 0041-65-255 784

Ubytování v Norimberku

DM 46 — 120/den pro 2-6 osob

(byť 1-1) s kuch., koup., balkonem, parkoviště.
3 min. k podzem. dráze

Heinz Fischer

Grünteweg 14/IV

8500 Nürnberg 50

Moderní ubytování v Praze

blízko centra, cena DM 15 za osobu

Frau Tabery, Praha, tel.: (00422) 855 42 90

nebo Frankfurt/M.: 069/507 12 62

Zn.: „Pro turisty“ č. 26-IX-90

Ubytování v Praze

nabízím celoročně 2 pokoje, jednolůžk. a dvou-
lůžk., ústřední topení, koupelna. Do centra
15 min. městskou dopravou.

Zn.: „Potřebuji právní radu“ č. 27-IX-90

Hledám v NSR česky nebo slovensky mluvícího
právníka

Zn.: „Hledám Marii Tatzlovou“ č. 14-VII-90

Seznámila jsem se s ní v r. 1948 na letním táboře
v lázních Sv. Markéty v Prachaticích. Dostala
jsem od ní knížku než odešla z republiky. Snad
by ji měla ráda zpět. Prosím, upozorněte!

Zn.: „Interhotel Paříž“ č. 15-VII-90

Hledám Bertu Bristenskou, žijící cca 15 let v záp.
Evropě, býv. kolegyni z práce v Interhotelu
Paříž. Praha. Slávka, žijící v Mnichově.

Čtyř- až šestinásobné zvětšení kapitálu!

Zamýšlíte podnikat? Chcete si za nízké úrokové sazby peníze půjčit a na vysoké je ukládat?
Švýcarské bankovníctví a pojišťovnictví skýtá nejvyšší možnou záruku solidnosti a bezpečí.
Nejsme vázáni žádnou společností; můžete se spolehnout, že Vám objektivně poradíme spojení,
které je pro Vás osobně nejvýhodnější.

Velice záleží na tom, do jakých rukou se dostanete, kam sahají možnosti příslušného pracovníka.
Znáte desatero výhod POJIŠTĚNÍ VAŠEHO KAPITÁLOVÉHO SPOŘENÍ VE ŠVÝCARSKU? Víte
jaké splátky z ciziny do Švýcarska platit, jaké skladba pojistky je pro Vás osobně nejvýhodnější?
Rádi Vám vše vysvětlíme v naší mateřštině, rádi Vám neutrálně poradíme

Váš Hubert Peter Pazdera

**Hubert
Pazdera**

Služba denně (i ve svátky) plných 24 hodin.

Poplatek do 30 slov 20 DM, za dvojí otištění 30 DM, pro zámoří US dol. 15, při dvojím otištění US dol.20. Poplatek za šleto zároveň s objednávkou. V odpovědích uvádějte na obálce zřetelně značku tučně výtiskem s následujícím číslem. Jinak nemůžeme zaručit doručení. Uzavírka 25. předcházejícího měsíce.

Zn.: „Nová budoucnost“ č. 2-VII-90 — Středoskolačka (42) se 2 dětmi hledá z nedostatku příležitosti muže do 50 let. Zajímá sport, cestování, dovado, hudba, literatura. Foto vítáno.

Zn.: „Liberec“ č. 3-VII-90 — Rozv. blondýna hledá sympatického muže. 38-50 let, mluvícího česky. Možnost návštěvy v ČSFR kdykoliv.

Zn.: „Lékař — t.č. NSR“ č. 5-VII-90 — Mladý, vysoký, štíhlý hledá symp. nekuřačku, SŠ-VŠ, nejlépe anglofinni/němč., mile povahy, slušnou a pro společné podnikání a cestování. Máš již pevný systém hodnot?

Zn.: „Vážné přátelství“ č. 6-VII-90 — Zubní lékařka, 168/58, bruneta, atraktivní, hledá partnera — sportovního akademika od 42-50 let. Bydlím v Praze, prosím foto

Zn.: „Prosim foto — odepiš!“ č. 7-VII-90 — Bojíš se aids? Chceš mít hezkou, slušnou a šiklou blondýnu 35/165 cm z ČSFR? Nechci střídat partnery a čekat na příležitost. Čekám doma a jít na Tebe!

Zn.: „Mít si co říci“ č. 10-VII-90 — Rozvedený 60/162, nabízí temperament, ženě, krásu je ošidná, věrnost je stálá, na ni lze stavět. V Mnichově.

Zn.: „Honza Čermák“ č. 13-VII-90 — Ročník 1958, pro kritiku komunismu vyloučený z právnické fakulty UK a vězněný, nechť si vyžádá v administraci t.l. dopis, který čeká pod značkou „Marcela“. Kdo jmenovaného zná, ať ho laskavě upozorní na tento inzerát.

Zn.: „Paní k dětem“ č. 16-VII-90 — Mladá penzistka, čiperná, všestranná, zkušená máma, hledá uplatnění u rodiny s dětmi. Mluvim jen česky. Nejraději Bavorsko.

Zn.: „Stáří“ č. 17-VII-90 — Prodám sbírku 15ti obrazů čs. malířů 19.-20. stol. vč. Toman. Slovník čs. výt. umělců. Jen v celku a kvalifikovanému zájemci.

Zn.: „Ve dvou...“ č. 23-VII-90 — Hledám partnera, je mi 47, jsem hezka, vzdělaná, hodná, pracovitá, s dobrým povoláním, děti nemám, mluvim anglicky a mám německé občanství.

UPOZORNĚNÍ

těm, kdož odpovídají na inzeráty:

Poplatky za inzerát platí ten, kdo inzerát podává. Ti zájemci, kteří pak odpovídají, by měli z rozumných důvodů používat normální obálky a nikoliv obálky nezvykle velkých rozměrů. Zvyšují tím zbytečně poštovné a zdržují odeslání jejich odpovědí, protože musíme pracně shánět obálku, do které by se jejich reprezentativní formát vešel. Děkujeme za pochopení. Administrace

Zn.: „Oblast Chicago“ č. 30-IX-90

Absolvent čs. hotelové školy v Mariánských Lázních má zájem o roční stáž v oboru kuchář—článek, nejraději v oblasti Chicaga. Znalost jazyků: anglicky, německy (státnice) a španělsky.

Zn.: „Celoroční ubytování v Praze“ č. 18-IX-90

— Pronajmu na delší či kratší dobu 2 pokoje, kuchyň, koup., WC, koupelnu, s ústředním topením pod uzavřením, 2-3 lůžka, tiché prostředí, v blízkosti metra, 25 min. od Muzea

Zn.: „Seriózní hosté“ č. 19-IX-90 — Pronajmu ve velkém bytě v Praze nedaleko centra krátkodobým návštěvníkům ubytování v jednom pokoji. Byt je 1. kat., s plynovým vytápěním, teplou vodou a v pokoji jsou dvě lůžka. Část znalost němčiny a italsky.

Váš nárok na vrácení majetku „znárodněného“ v r. 55 — 64 (1. etapa) Vám pomůže uplatnit
PORADNA VE VĚCECH MAJETKOVÝCH
110 00 Praha, Národní třída 19
Tel.: 26 73 33

Zn.: „Věra“ č. 1-IX-90 — 37letá, 168/60, SŠ, tmavovlasá, rozv., elegantní sekretářka velkého podniku, hledá partnera odpovídajících kvalit. Prosím foto

Zn.: „Kontakt“ č. 2-IX-90 — 33letá Jana, 173/60, VŠ, modrooká, blond, svobodná, odpov. postavení, by ráda našla vhodného partnera. Pošlete foto

KUS DOMOVA V ALPÁCH

ČESKÝ PENSION

MILAN

Celoroční lyžování, koupání, tenis, plachtění, koně, houby, tanec
5700 Zell am See, Rakousko, Zellermoosestr. 75
Tel. 0043 6542/7113
Vylety Grossglockner, Kaprun, Salzburg, Innsbruck, Krimml

Týdenní Wanderkarte pro všechny lanovky
v létě 280 Sch
Česka kuchyně

Polopense od 30.- DM

zahájení zimní sezóny od 2. XII

Pište česky

Zn.: „Zajímavý život“ č. 3-IX-90 — Štíhlý, 32/180 z Plzně by rád poznal ženu, která touží po hezkém vztahu. Děti nevádi.

Zn.: „Žiji v bavorsku“ č. 4-IX-90 — 48letá středoskolačka, děti již z domu, hledá partnera s humanitními zájmy

Zn.: „Bean town — USA“ č. 5-IX-90 — 39/172 Slovák, hledá přítelku Slovenku nebo Češku najraději z USA. Prosím foto, které vrátím. P.S. Nie som milionár

Zn.: „Každý potřebuje lásku“ č. 6-IX-90 — 50/170 se zájmem o kulturu, hudbu a vše krásné hledá v Německu upřímného přítele, který je opravdu sám jako já a nemá žádné děti

Zn.: „Charakter“ č. 7-IX-90 — 65/165 Čechoslovenská, vdova, plnoštíhlá, hledá intel. partnera se společnými zájmy o kulturu a cestování, který trpí samotou jako já

Zn.: „Poblíž Zürichu“ č. 8-IX-90 — Dr. Pharm., 45 let, 160 cm, 58 kg, blondýna, nekuřačka, t.č. v Praze, hledá partnera pro život, nejraději ze Švýcar (není podm.). Zájmy: lyžování, kultura, cestování.

Zn.: „SOS — Konec samoty“ č. 9-IX-90 — Po několika letech solo-životu hledám solidního partnera, s kterým bych prožila v souladu dny všední i nedělní. Jsem SŠ, 60letá ze Švýcarska. Ozvi se, nehledáš-li jen dobrodružství; pošli foto, vrátím

Zn.: „Praha je teď krásná“ č. 10-IX-90 — Osmělá, 62/164, která ráda cestuje, hledá přítele ze záp. Evropy k výměnným vzájemným návštěvám. Stav a věk nerozhoduje. Ozvi se

Zn.: „Z daleké Ostravy“ č. 11-IX-90 — Som vdova, 51ročná, 156 cm, plnoštíhlé postavy, tmavovlasá. Chcem sa zoznámíť s pánom od 55 do 80 rokov.

Zn.: „Podobné zájmy“ č. 12-IX-90 — Je mi 48 let, bydlím v Kolíně, pracuji v Tesle. Mě zájmy jsou sport, cestování, kino, sbírání pivních etiket, známek, pohlednic. Rád bych si dopsoval s někým, kdo má podobné zájmy, příp. výměna vítána.

Zn.: „Práci v Evropě hledá“ č. 13-IX-90 — 29letý, svobodný, Čechokanadan, udržbař s pětiletou praxí v Kanadě. Práce všeho druhu — instalatér, elektrikář, truhlář, malíř, řidič — kdekoliv v Evropě. Dohoda jistá

Zn.: „Zdravotní sestra z Prahy“ č. 14-IX-90 — 55letá, aktivní, hledá místo k ošetřování a vedení domácnosti pro starší paní, krajanku v USA/Kanadě

Zn.: „Svoboda“ č. 15-IX-90 — Český inženýr, obor meliorace, 15 let praxe, hledá uplatnění, příp. několikaměsíční brigádu v zahraničí. Mluvim anglicky

Zn.: „Brigáda“ č. 16-IX-90 — 19letá studentka, VŠ, z Karviné hledá krátkodobou brigádu nebo výpomoc v průběhu celého roku.

Zn.: „Byt na 1-2 roky“ č. 17-IX-90 — Pronajmu nový byt, 3 plus 1, 1. kat. v Praze, autem 10 minut, metrem 25 min. do centra, na dobu 1-2 let

Zn.: „Prahačka“ č. 20-IX-90 — 37/170, zdrav. sestra se special., štíhlá, pohledná, společenská, se ráda seznámí s charakt. mužem sport. typu do 45 let. Prosím foto.

Zn.: „Přívodem z Prahy“ č. 23-IX-90 — 47/164 vdova z Kanady hledá pro nedostatek příležitosti seznámení s upřímným mužem, který má zájem o rodinný život (dětí 15, 21)

Zn.: „Pouze NSR“ č. 24-IX-90 — 26 letá SŠ z Prahy, na návštěvě u otce v NSR, manželstvím zklamána, ráda by se seznámila s mužem dobrého charakteru a podobných zájmů. Mam syna 1½ roku, miluji děti, jsem dobrá hospodyně, věrná, netoužím po majetku, ale po rodinném štěstí. Nejsem náročná. Věkovy rozdíly 10 - 15 let nebo dítě ve vlastní péči není překážkou. Prosím foto, vyměním

Zn.: „Na zkušenou“ č. 25-IX-90 — 18ti letá maturantka střední ekonom. školy - obor sekretářská práce - se chce zdokonalit v němčině. Ráda bych proto pracovala třeba jako au pair v rodině v německém prostředí, raději v městě. Nastup možný od 1. ledna 1991, dle dohody

Zn.: „Úroveň“ č. 28-IX-90 — 43/175 svob. VŠ, žijící v Mnichově, všestranných zájmů, něm. občanství, by ráda poznala muže pro společné podnikání, milovníka přírody a nekuřáka. Od kudkoliv. Též vdovec s dětmi vítán

Zn.: „Jen ve skryté srdce“ č. 29-IX-90 — doufám, že tímto způsobem najdu kultivovaného, upřímného přítele, který ještě zná hodnoty jako takt, věrnost, spolehlivost, který ví, že mnohé v životě pomijí, ale stejně jako já věří, že v každém srdci je kus dobra a touha po lásce. Hledá Tě středoskolačka s urovní, 59/160, žijící ve Švýcarsku, pro dny všední i sváteční. Sedesátkou přeci není všem dnům konec.

Postrádáte-li kld, leay, vodu, čistý vzduch, navštivte nás. Nabízíme Vám českou kuchyni, ubytování v útulných pokojích se snídaní za 20 DM

Týden dovolené s plnou penzí za 259 DM
Víkend pátek - neděle 80 DM s plnou penzí
Na Vaši návštěvu se těší a zve

Jaroslav Holub
Gaststätte „Zum Hirsch“
Arolser Str. 17, 3538 Marsberg-Canstein
Tel.: 02993/615

ČESKÉ A SLOVENSKÉ KNIHY

vydané v ČR i v exilu, gramodesky, reprodukce a další Vám obstará **Zásilková služba knih:**

Mirka Vychytil, Postfach 102336,
D-6000 Frankfurt/M.- Napište si o seznamy.

Ve Vašich finančních záležitostech zdarma poradí nezávislý finanční poradce. Máte-li zájem o

- ušetření určité částky měsíčně díky využití státních dotací, daňových úlev atd.,
- výnosné úločky kapitálu v zahraničí;
- koupi nebo stavbu nemovitostí;
- zabezpečení svého stáří;
- informace o nemocenské reformě;
- prověření a srovnání Vašich pojistek,

pak se obraťte na

Vlastimír Broda

Konrad-Adenauer Str. 7, 5000 KÖLN 90
Tel.: 02203/33293 nebo na kancelář (německy)
RVP—Finanzdienstleistungen, Paulstr. 21, 5300
Bonn 1; tel.: 0228/656981-3

V malebné předalpské krajině
ALPENGASTHOF RABENKOPF
(8113 Ried bei Kochel am See, tel. 08857/208)
má pro hosty moderní, hotelové ubytování s
výbornou restaurací, s videňskou a českou
kuchyní (oceněnou odbornými časopisy).
Možnosti horolezeckých a lyžařských tur, vý-
letů a rybaření. Vhodné prostředí pro prázdní-
nový pobyt na zdravém vzduchu.
Jen 65 km, od středu Mnichova, 20 km od
Garmisch-Partenkirchenu.

Vyžádejte si nabídku, rádi posloužíme.

Český pension „Praha“

v malebném prostředí Bavorského lesa
zve krajany z celého světa
k prožití příjemné dovolené
D-8490 Cham, Ludwigstr. 11, Postf. 1465
Cena od 25,- DM Tel.: 09971-40158

Krajané v celém světě V pojištění, v podnikání,
financování, půjčkách, prodeji a koupi lékař-
ských praxí a jiných firem, Vám neutrálně poradí
AGENTUR PAZDERA
Kreuzplatz 20, CH-8008 Zürich
Tel.: CH: 01 932 32 22; BRD: 00411-932 32 22
Provoz 24 hod. denně, o nedělích i svátcích

Opět v prodeji domy ve Španělsku od 60.000 sFr.

Zajistíme financování na 50 procent ceny,
výborná možnost celoročního podnájmu.
AGENTUR PAZDERA, Kreuzplatz 20,
CH-8008 Zürich, Švýcarsko
tel.: 00411-932 32 22

ANTIKVÁRNÍ I NOVÉ ČESKÉ KNIHY PRODÁVÁ A KUPUJE

Alois Čížek

37, Avenue Joseph Segretlin,
F - 93220 GAGNY, TI. /1/43-88-24-68
France

Víte, že **češtinu** je možno zvolit místo jiného
povinného cizího jazyka **jako maturitní předmět**?
Děje se tak v rámci ministerského vynosu o
přesídených žácích z východoevropských zemí,
takže Bafög a garanční fond jsou možné.
Adresa školy s internátem:
Dietrich/Bonhoeffer-Gymnasium,
Postfach 780, 4010 Hilden, tel. 02103/49900.

CÍNOVÉ FIGURKY — odlévám 71 druhů cino-
vých figurek z historických, přes 50 let starých
forem — vojáčky, indy, betlem, zvířátka,
stromy, přívěsky. Hledám spolupraci s prodejci
totoho sortimentu.

Miloslav Albrecht Jr.,
P.box 24,
CS — 293 01 Mladá Boleslav, ČSFR.

Dr. Paula Rothová, česká zubní lékařka
Friedr.-Engels-Bogen 36, Mnichov 83
má nove ordinanční hodiny
V pondělí, úterý a čtvrtek od 8.30 do 13. hod. a
od 15 do 18. hod. **V pátek jen dopol.** od 8.30 do
13. hod. Nebo podle umluvy na tel. čísle
089 67 41 66

Myslivci po celém světě

zajišťujeme lovy sparkaté zvěře, bažanti hony a
lovecká safari v **Československu**.
Špičkové trofeje — úspěch zaručen.
Informace podá: **INTERLOV**
Lovecké oddělení
Husova ul 7
CS-115 25 Praha 1

ÚSPĚCH ROLLING STONES V PRAZE

Foto: dpa

V sobotu 18. srpna 1990 se to konečně
přihodilo: jedna z největších rockových legend
všech dob, britská skupina Rolling Stones,
vystoupila na pražském „spartakiádním“ sta-
diónu a nasadila tak symbolickou korunu konci
komunistické éry v Československu. Strahovský
stadion, který býval v minulosti vy- (anebo spíš
zne-)užíván k pravodělným masovým drezúrám
jednou za pět let, zaplnilo přes 100 tisíc diváků,
jimž ani trochu nevadila nepřízeň počasí. O to víc

potěšila „přízeň“ skupiny Rolling Stones, kteří
vystoupili bez nároku na honorář, činící v jejich
případě milión dolarů. Výtěžek z koncertu, který
se konal pod záštitou paní Olgy Havlové, byl
určen na konto Výboru dobré vůle. Na snímku
jsou vedle prezidenta Havla oba hlavní prota-
gonisté skupiny Rolling Stones, zpěvák Mick
Jagger a kytarista Keith Richards, a to při
„balkonovém“ vítání na Pražském hradě.

Praha očima zahraničního návštěvníka

V Čechách jsem se narodil, hrál tam kuličky,
chodil do školy a do tanečních. Čechem jsem
zůstal i celou tu dobu přes čtyři desetiletí, co
jsem žil mimo republiku. Význam slova „do-
mov“ jsem tedy nikdy měnit nemusel. I když
jsem od té doby byl „doma“ na různých
místech, česky jsem nezapomněl, nezadřhávám,
věty nepromíchávám cizími slovy, ani bezdě-
čně, ani úmyslně, zkrátka dobře nejsem cizinec
— nanejvýš podle cestovního průkazu. Ale ten
nosím v kapse a i jinak se snažím nevybíhat z řa-
dy. Jezdím elektrikou, stojím ve frontě a nařizu-
ji si budíka, aby mi nerozprodali noviny. Co
jsem doposud nezvládl, jsou zkratky. Ů-K-R-
K, V-Ů-M-L, M-H-D nebo O-P-B-H jsou pro
mne zaklínadla, zakódovaná řeč mimozems-
kých tvorů z nějaké neznámé galaxie. Ale pilně
doháním, co jsem zameškal a doufám, že se
zkratky nebudou měnit. Prostě žil jsem. I když
v Čechách nežiju trvale, naučil jsem se v tom
chodit. A když už ne ve všem, tak alespoň v něč-
em — alespoň trochu.

Nedostatečnou mám stále ještě v nakupo-
vání. V tomto oboru jsem bezradný. Otevírací
doby jsou skoro ve všech zemích poněkud
rozdílné. To se dá při trošce dobře vůle zapa-
matovat, ale — pokud jde o Prahu — není nej-
logičtější, že některé prodejny mají zavřeno ne-
jen v sobotu, ale i v pátek a naproti tomu jiné
inzerují i nedělní prodej, i když pak stejně bez
omluvy zůstanou rolety zataženy. K této zá-
kladní problematice se pak připojují další, pro
cizince, kteří nejsou mocni našeho jazyka pak
už naprosto nesrozumitelné. Jsou to vysvětlení
neprodeje, často jen málo co vysvětlující. Tak
například je tam psáno, že se neprodává „z
technických důvodů“. To je dost široký pojem
a navíc jen těžko určitelný. Nebo „zkrácený
provoz“. Proč, by byla vhodná otázka. Nebo
„inventura“, a to, prosím, není ani konec týdne,
ani měsíce či kvartálu. Dále „přebírka zboží“. Tedy
důvod, alespoň podle západního návš-
těvníka, začít s prodejem novinek co nejrychle-
ji, třeba rovnou z beden a tak předběhnout
konkurenci. Zbývá ještě důvod neprodeje „pro
nemoc či dovolenou“. S podobnou oznámkou

se můžete pochopitelně setkat i v západních
zemích, ale jen u malých soukromých podnika-
telů. U státních prodejen anebo společností s
mnoha pobočkami už těžko. Protože ty by do
neobsazené prodejny poslaly přechodně náhra-
du odjinud. Ve vlastním zájmu a nakonec i v
zájmu zaměstnanců samotných. Protože kdo
neprodává, nevydělá a tak ergo kladívko ne-
může ani prodávacům vyplácet mzdu. To už
však odbočuji. Jde mně hlavně o to, jak se v tom
všem nepsaném vyznat, jak se dovědět, kde, co,
jak a někdy i proč, zkrátka a dobře vědět jak na
to, aniž jeden musel bez přerušení žít pos-
ledních 40 let v Československu. Nechci to jen
sám, pro sebe. Však já už se nějak přeptám. Ale
v prvé řadě pro zahraniční turisty, kteří neovlá-
dají naši řeč. Průvodce po Praze si mohou kou-
pit i mimo Československo, ale tam se nedoví,
jak se najít v restauraci, která je sice prázdná,
ale podle pana vrchního tam není ani k hnutí;
jak na ulici s úspěchem zastavit taxíka, který dá
přednost jinému zákazníkovi o 100 metrů dál;
nebo proč si musí poukázky na benzin koupit v
cestovní kanceláři a ne rovnou u benzinové pum-
py. Tyto informace opravdu chybějí. Škoda.
Nejlepší by bylo, kdyby něco takového nebylo
vůbec potřeba.

Partnerství Praha – Norimberk

Ve starém radničním sále v Norimberku pode-
psali 3. září pražský primátor Jaroslav Kořán
a vrchní norimberský starosta Peter Schönlein
smlouvu o partnerství. Slavnostnímu aktu př-
hlíželo několik set obyvatel města Norimberku.
Spolupráce, která už je v chodu mezi dopravní-
mi podniky obou měst, bude rozšířena na kulturní
poli. Uvažuje se dokonce o možnosti No-
rimberského domu v Praze. Vrchní starosta
Schönlein klade důraz na styk obyvatel obou
měst, nejen jednotlivců, ale i zástupců organiza-
cí, spolků, církví a odborů. Spolupráce by se
rozhodně neměla omezit pouze na odpovědné či-
nitele na radnicích.

RESTAURANT HIRSCHGARTEN

Návštěva jedné z nejkrásnějších výletních restaurací zůstane pro Vás zážitkem

K naší staročeské a myslivecké kuchyni

točíme pilsenské a budějovické pivo

Velká terasa s výhledem
na jelení zahradu a minigolf
Salonky od 10-70 osob
pro rodinné slavnosti a hostiny.
Otevřeno denně kromě pondělí
od 11.00-23.00

Na Vaši návštěvu se těší

Rodina Koubova
Elisabethenscheise
6380 Bad Homburg / Dornholzhausen
Tel.: 06172 - 33525

V SAMÉM SRDCI
SAN FRANCISCA

Restaurant

685 Sutter/Taylor

(415) 441-5678

ČSFR OPĚT V MĚNOVÉM FONDU

Od 20. září, kdy ministr financí dr. Klaus
podepsal ve Washingtonu vstup ČSFR do Me-
zinárodního měnového fondu a Mezinárodní
banky pro obnovu a rozvoj, je Československo
plnoprávným členem světové hospodářské po-
spolitosti. Už jím jednou bylo, ale v roce 1954 z
Měnového fondu vystoupilo. Ke své škodě.
Světová banka může ČSFR v roce 1990 — 1991
poskytnout půjčku ve výši 300 až 500 miliónů
dolarů.

K. Prunskieneová v Praze

Předsdkyně litevské vlády Kazimiera Prun-
skieneová přiletěla 14. září do Prahy. Jednala
s prezidentem Havlem, s federálním premiérem
Čalfou a předsedou české vlády Pitharem. Dva
litevští hospodářští ministři, kteří byli v jejím do-
provodu, navázali hospodářská jednání. Litevská
delegace o den později navštívila Bratislavu
a jednala s předsedou slovenské vlády.

Václav Neumann odchází

od dirigentského pultu

Šéf České filharmonie, Václav Neumann, se
vbrzku dožije 70. let. Životní jubileum se roz-
hodl oslavit koncertem na rozloučenou 14. září
ve Smetanově síni Obecního domu v Praze.
Oslavenec koncert sám řídil. Na pořadu byl Gus-
tav Mahler, jehož dílo Václav Neumann postup-
ně uváděl do povědomí posluchačů České fil-
harmonie. Václav Neumann se před rokem sta-
tečně postavil za boj, který tehdy s nomenklatu-
rou sváděl V. Havel.

Pomoc nemocnicím

Za pobytu v Československu jsem navštívil
v různých městech nemocnice a kliniky. Medici-
na je tam, zvláště na malých městech, v zaned-
baném stavu. Lékaři a zdravotní personál prosí
o pomoc. Jak ji uskutečnit? Zajděte v místě své-
ho bydliště v Americe nebo v Kanadě do své ne-
mocnice (nebo požádejte svého lékaře), aby dal
k dispozici zařízení, které nevyužívají, protože je
podle norem zastaralé, ale které bude s vděčností
přijato doma. Potom napište příbuzným nebo
přátelům doma, aby zjistili, komu zařízení po-
slat. Pak už je jenom na vás napsat správnou
adresu a dát pár dolarů za dopravné. Máte-li
v této záležitosti nějaké dotazy, rád je večer zod-
poví Zdeněk Nedbálek na telefonu (713) 682 –
6470.

V. Havel ochráncem skautů

Dvanáctičlenná delegace náčelnictva českého
a slovenského skautingu navštívila 14. září na
Hradě prezidenta Havla a požádala ho, aby pře-
vzal čestnou úlohu protektora skautů. Odevzdala
mu též skautské vyznamenání za čin junácký.
Prezident za vyznamenání poděkoval a spolu s
hosty vyšel na balkon na třetím hradním nádvoří
a pozdravil vlčata, světlušky, skauty i rovery,
kteří se na nádvoří shromáždili. Krátký projev
zakončil větou, že nejen skauti, ale všichni by-
chom si měli společně říci „budme připravení“.

Originální podnikatel

K řediteli odboru ministerstva vnitra dr. Ma-
rianu Šimkovi přišel mladý muž se stížností na
Národní výbor, který mu zmítl žádost o provo-
zování živnosti. Byla to živnost vskutku zcela
kromobyčejná. Mladý muž chtěl provozovat živ-
nost žebračství. Dr. Šimek měl co dělat, aby práv-
nický mladému muži zdůvodnil, proč se mu živ-
nost žebračství nedá povolit. Zda se mladý muž
odvolá k soudu není známo. Dr. Šimek jen ví, že
od něj z kanceláře odešel před budovu, sedl si do
auta a odjel.

Pavol Blažek zachránil čest čs. atletiky

Čs. atletika, která se ve svých pestrých dějinách může pochlubit velkými úspěchy na olympijských hrách i v dalších vrcholných světových i evropských soutěžích, prodělává v posledních letech vleklou krizi. A že to bude mít i v blízké budoucnosti těžké navázat na svou slavnou tradici, to nám nyní znovu potvrdilo 15. evropské mistrovství v jugoslávském Splitu, na kterém mezi atlety 34 zemí bylo pouze sedmáct čs. reprezentantů, kteří se v „medailovém pořadí národů“ dělili s Finy o deváté místo. Od úplného fiaska zachránil čs. družstvo — stejně jako tomu bylo před čtyřmi roky na mistrovství Evropy ve Stuttgartu — chodec: tenkrát jím byl 9. července 1958 v Trnavě narozený Pavol Blažek (šel tu ve „šlápějích“ svého přítele, olympijského vítěze Jozefa Pribiline), který protřhl cílovou pásku v soutěži na 20 km chůze.

Pavol Blažek z Banske Bystrice, který na I. mistrovství světa lehkých atletů v r. 1983 v Helsinkách obsadil šesté místo a rok předtím získal na mistrovství Evropy v Aténách bronzovou medaili, nepatřil ani ve Splitu k úzkému kruhu favoritů. Dvacetkilometrovou chodeckou soutěž, která probíhala na dvoukilometrovém okruhu nedaleko stadiónu (za vedra a při vysoké vlhkosti vzduchu), začal Pavol Blažek velice opatrně. Nevadilo mu, že hned po startu nasadilo sovětské trio ostré tempo (kterému pak podlehl), šel si podle plánu svého trenéra Juraje Benčíka, a už v polovině této kopcovité trasy měl slušný náskok před svými rivaly. A ten si udržel až do cíle, když dráhu zdolal za 1:22:05 hod. a stal se poprvé za své sportovní kariéry mistrem Evropy. Jemu se svými výkony přiblížili pouze Španěl Plaza (1:22:22 hod.) a Francouz Toutain (1:23:22 hod.), kteří dostali stříbrnou, respektive bronzovou medaili. Pohled do análů nám říká, že to byla šestnáctá zlatá medaile čs. atletiky od prvního evropského šampionátu v r. 1934 v Turíně a celkové 59 medaile na těchto vrcholných lehkootletických podnicích starého kontinentu (16 stříbrných a 27 bronzových).

Dříve však, než došlo ve Splitu k slavnostnímu ceremoniálu na počest Pavla Blažka, nastal v čs. výpravě velký rozruch. Na světelné tabuli (na stadiónu) se totiž objevilo, že chůzi na 20 km vyhrál Španěl Plaza, k čemuž místní hlasatel dodal, že Blažek byl diskvalifikován. Jen Pavol Blažek věděl, že to není pravda, neboť nedostal na trase při závodě žádný varovný terčík a byl už mezitím jako vítěz soutěže pozván na dopinkový test. Omyl se brzy vysvětlil: počítač nezaregistroval vůbec Blažkovo jméno. Když pak Pavol Blažek stál na nejvyšších stupních vítězů, radost všech členů čs. výpravy byla tím větší. Zlatá medaile ve Splitu byla Blažkovi odměnou za těch 90.000 kilometrů nachozených v posledních dvaceti letech.

Extempore Jana Železného

Když na červencových mezinárodních lehkootletických závodech v Oslu vytvořil 24letý mladoboleslavský rodák Jan Železný výkonem 89,66 m nový světový rekord v hodu oštěpem, všeobecně se odborníci shodli v názoru, že tento držitel olympijské stříbrné medaile ze Soulu má všechny předpoklady hrát významnou roli i na letošním evropském šampionátu ve Splitu. A přestože jeho světový rekord měl jepiči život (jen několik málo dnů na to hodil reprezentant Velké Británie Steve Backley 90,98 m), věřili jsme, že Jan Železný nebude odjíždět ze Splitu bez medaile. 1,86 m vysoký a 79 kg vážící Železný nesplnil však v bojích evropské elity kvalifikační limit, který byl 80 m. Při svém prvním pokusu přešlápnul, druhým hodil pouze 77,64 m a při třetím, posledním, dokonce pouze 76,38 m, což znamenalo, že se nedostal do finále, které později vyhrál výkonem 87,30 m světový rekordman Backley. Kde hledat příčinu tohoto debaklu? Jan Železný novinářům řekl: „Nešlo mi to, neboť katastrofální dnes byla moje technika, jako by mi na ploše ujížděly nohy.“

Úspěšný desetibojař

Absolutorium za svůj start na mistrovství Evropy ve Splitu zasluhuje 21letý desetibojař Robert Změlík, který ve skvělé mezinárodní konkurenci obsadil velmi čestné čtvrté místo. Jeho výkony byly ohodnoceny 8.249 body. Změlík zlepšil v mnoha disciplínách osobní rekordy: tak například 110 m překážek zaběhl za 14,12 s., ve skoku o tyči dosáhl 4,90 m, oštěpem hodil 59,28 m a do dálky skočil 7,90 m. Odborníci jsou přesvědčeni o tom, že tento ostravský student má před sebou velkou desetibojařskou kariéru.

Absolutními vítězi splitského lehkootletického šampionátu se stali (při svém posledním samostatném startu) reprezentanti V. Německa (12 zlatých, 12 stříbrných a 10 bronzových medaili), před V. Británií (9-5-4), SSSR (6-9-7), Itálií (5-2-5) a dalšími zeměmi. Nejhodnotnějšího výkonu dosáhla však ve Splitu sprinterská štafeta Francie (Morinierre, Sangouma, Trouabal a Marie-Rosel), která zaběhla na 4x100 m fantastický světový rekord 37,79 s.

Tokijské zlato

27letý reprezentant v zápase volného stylu Jozef Lohyňa dosáhl už na mezinárodní scéně

řady úspěchů (na OH v Soulu byl třetí), teprve však v sobotu 8. září se stal vítězem vrcholné světové soutěže: tento rodák ze Zlatých Moravců u Nitry porazil totiž v Tokiu (ve finále váhy do 82 kg) Američana Royce Algera 3:2 na body a získal svůj první titul mistra světa.

Senzační Flushing Meadow

Na Ústředním dvorci newyorského stadiónu ve Flushing Meadow vyvrcholilo v neděli 9. září 110. mezinárodní „otevřené“ tenisové mistrovství Spojených států, které bylo turnajem plným senzací. Už v úvodním kole byl vyřazen nový první hráč světového žebříčku Švéd Stefan Edberg, postupně pak i náš Ivan Lendl, Němec Boris Becker, Monika Selešová, Martina Navrátilová a nakonec tu prohrála i Steffi Grafová. Velkými vítězi této poslední grandslamové soutěže r. 1990 se nakonec stali: atraktivní Argentinka Gabriela Sabatiniová (v závěrečném utkání porazila Němku Steffi Grafovou 6:2 a 7:6 (7:4) a 19letý Američan řeckého původu Pete Sampras (ve finále deklasoval svého krajana Andre Agassiho 6:4, 6:3 a 6:2), který hlaje moderní útočný tenis se senzačním podáním, skvělými returny a nádhernými prohozy; odborníci se shodují v názoru, že bude brzy světovou tenisovou jedničkou.

Představitelům čs. tenisové školy se tentokrát příliš nedařilo. Ivan Lendl, který už předtím (počátkem srpna) musel přenechat první příčku světového žebříčku Švédovi Stefanu Edbergovi (a později klesl dokonce ještě za Němce Borise Beckera na třetí místo ATP), prohrál ve čtvrtfinále s pozdějším vítězem Petem Samprasem v pěti setech 4:6, 6:7, 6:3, 6:4 a 2:6. Martina Navrátilová byla vyřazena už v boji o čtvrtfinále švýcarskou reprezentantkou bulharského původu Manuelou Malejevovou ve třech setech 5:7, 6:3 a 3:6. Lépe však než Martina obstála v soutěži jednotlivkyň Jana Novotná, která prohrála se Steffi Grafovou až duel o postup do semifinále 3:6 a 1:6.

Čestina „ovládla“ Ústřední dvorec ve Flushing Meadow při finálovém střetnutí dámské čtyřhry, ve kterém Martina Navrátilová se svou partnerkou Američankou Gigi Fernandezovou porazily československou dvojici Jana Novotná — Helena Suková nečekaně hladce ve dvou sadách 6:2 a 6:4. Novotná se Sukovou, které letos vyhrály: mistrovství Austrálie, Francie a Wimbledon, přišly touto prohrou o získání grandslamu.

„Otevřené mistrovství USA“ v New Yorku bylo čtvrtým a posledním grandslamovým turnajem r. 1990. A zajímavé je, že poprvé od roku 1966 ani jeden ze světové elity nevyhrál více, než jednu soutěž. Tak na přeborech Austrálie dominovali Ivan Lendl se Steffi Grafovou; na pařížské antuce Ekvádorec Andres Gomes s Jugoslávku Monikou Selešovou; ve Wimbledonu Švéd Stefan Edberg a Martinou Navrátilovou, a nyní v New Yorku Američan Pete Sampras s Argentinkou Gabrielou Sabatiniovou.

Remíza torza čs. národního mužstva ve Finsku

Už 26. září absolvuje čs. fotbalové národní mužstvo v Košicích v souboji s Islandem svou

kvalifikační premiéru o účast na mistrovství Evropy, které se uskuteční v r. 1992 ve Švédsku. A tak ani nepřekvapilo, že nový trenér čs. reprezentace Milan Máčala (jeho předchůdce v této funkci dr. Jozef Vengloš se stal trenérem předního anglického týmu Aston Villa) chtěl v přátelském mezistátním utkání (v padesátitisícovém finském městě Kuusankoski) s mužstvem Suomi „vyzkoušet“ aspiranty na dres národního mužstva. Jelikož velká většina čs. fotbalistů, kteří tak dobře reprezentovali naši kopanou na mistrovství světa v Itálii a pak získali angažmá v zahraničí, nebyla těmito kluby uvolněna, musel zařadit do týmu sedm nováčků. A ti, i když se snažili, fotbalovým uměním zůstali hodně za standartními hráči výběrového kádru mužstva Československa. Zásluhou několika fotbalistů z první čs. garnitury (brankáře Stejskala, nejlepšího střelce čs. národního mužstva na mistrovství světa v Itálii Skuhravého, výborného středopolaře Haška a jeho kolegy Bílka) — a pochopitelně i střelce branky Československa debutanta Kuky — v tomto prvním utkání po světovém šampionátu v Itálii uhráli s Finy remízu 1:1. Už sice ve 39 minutě prohrávali 0:1 (gól dal Järvinen), v 63. minutě však nováček v týmu Československa 22letý Slávista Pavel Kuka dostal obloučkem ideální přihrávku od Haška a v nepřehledné situaci poslal promně míč za záda finského brankáře Huttunena. Utkání bylo však jen průměrem, možná i méně, a tak ani nový trenér Máčala nemohl být hrou nadšen. Přesto řekl: „Všichni hráči odvedli výkon na úrovni svých současných možností. Zpočátku tak trochu vázla spolupráce, ale to při premiéře není nic neobvyklého. Doufám však, že v kvalifikačních bojích budeme moci nastoupit kompletní a navázat na úspěšný start národního mužstva na světovém šampionátu v Itálii.“

Třeba dodat, že jen v té nejlepší formě hrající čs. reprezentační mužstvo má šanci na postup. Vždyť v 1. skupině kvalifikace pro evropský šampionát ve Švédsku hraje Československo se Španělskem, s Francií, Albánií a Islandem, a pouze vítěz získá letenky do Skandinávie.

V letošním roce sehraji čs. fotbalisté tři z celkového počtu osmi kvalifikačních zápasů: 25. září v Košicích s Islandem, 12. října nastoupí ve Francii a 14. listopadu se střetnou v Praze se Španěly. 30. dubna 1991 jedou do Tirany k utkání s Albánií a 4. června dojde v Reykjavíku k odvetě s Islandem. 3. září hostí čs. národní mužstvo doma Francouze, 15. října Albánci a kvalifikační boje zakončí (pravděpodobně „klíčovým“ zápasem) 12. listopadu se Španěly (na jejich půdě).

Suverénní Slovan

Díky „sametové revoluci“ v posledních týdnech odešla na zahraniční angažmá celá řada předních čs. fotbalistů, čímž pochopitelně — alespoň v nové sezóně — úroveň 1. čs. fotbalové ligy poklesne. Nejvíce to asi pocítí trenér Sparty Václav Ježek (ten tvrdí, že ve funkci zůstane nejdéle do konce letošního roku), který v mistrovských bojích postrádá několik velkých hvězd tohoto sedmáctiletého mistra republiky jako dosavadního kapitána Haška (odešel do Racing Clubu Štrasburk), „kanonýra“ Skuhravého (hraje za italský FC Janov), velkou posilu mužstva: Čabalů (přestoupil do švédského Västerasu) a i několik dalších standartních hráčů. Na hře Sparty je to očividně znát. Vždyť tento obhájce mistrovského titulu z pěti dosavadních ligových střetnutí pouze jedno vyhrál, třikrát remizoval a v Ostravě prohrál s domácím Baníkem 1:2; nastřílel pouze šest gólů. A tak těžko věřit, že obhájí prvenství v čs. kopané.

Jediným mužstvem, které v prvních pěti kolech nejvyšší čs. fotbalové soutěže neokusilo hořkost prohry, je bratislavský Slovan; ačkoli trenér Dušan Gallis ztratil několik svých opor (Kinier odešel do francouzského FC Bourges,

Ekhardt, Repáčík a Vankovič do Rakouska), „belasi“ hrají nyní jako v dobách své největší slávy. Doma na Tehelném poli deklasovali nejen Duklu B. Bystrici (4:0), ale i pražskou Slávii (4:1) a mají co by vedoucí tým tabulky z pěti zápasů devět bodů s brankovým poměrem 16:4, tedy hrají — alespoň momentálně — roli, kterou měla před rokem pražská Sparta. Jediný bod ztratili bratislavští fotbalisté v Olomouci, kde s místním týmem Sigma Moravské železáreny Olomouc remizovali 1:1.

Vystřílené zlato

Moskva byla dějištěm 45. mistrovství světa ve sportovní střelbě, na kterém k neúspěšnějšímu účastníkům patřilo i čs. trio: Bronislav Bechyňský, Leoš Hlaváček a Petr Málek, které se po nervy drásajícím souboji s reprezentanty SSSR a Kubu stalo světovým přeborníkem v brokové disciplíně - ve skeetu mužstev.

Skvěle si v sovětské metropoli vedli i čs. puškaři, kteří v soutěži libovolné malorážky 3x40 (při závodě se střeli na vzdálenost 50 m, po 40 ranách ve třech polohách) získali hned dvě stříbra. Byli druzí (za Sověty) jak v trojboji, tak i v dílčí disciplíně — v poloze ve stoje.

V Seattlu vyhrál jen V. Chalupa

Na tzv. II. hrách dobré vůle (první se konaly před 4 roky v Moskvě a vznikly vlastně „z politických pohnutek“ amerického milionáře Teda Turnera) v americkém Seattlu organizátory pozvaní čs. sportovci neuspěli. Jedinou medaili — z kovu nejdražšího — ze zlata — získal veslař Václav Chalupa, který hned v první den vyhrál soutěž skifářů. Očekávala se tu i medaile hokejistů. Prakticky druhá čs. garnitura se však pomalu rozehrávala: prohrála se Švédy 4:5 (vedla už 3:0), s Finy 2:4 a s Kanadany 2:3, a obsadila až páté místo, když pak zvítězila už pouze nad Švýcary 8:4 a stejným výsledkem 8:4 se finskému týmu revanšovala za prohru ve skupině. Vítězi hokejového turnaje se stali reprezentanti SSSR, kteří v rozhodujícím utkání o zlatou medaili porazili hokejisty USA až teprve po trestném střelení 4:3.

Kruh římských finalistů z r. 1934 se zužuje

18. července zemřel v Praze po dlouhotrvající zhoubné nemoci ve věku 81 let jeden z našich nejspolehlivějších středních záložníků Štefan Čambal, jehož jméno je úzce spjato s fotbalovou slávou pražské Slávie třicátých let a s finálovým úspěchem čs. národního mužstva na mistrovství světa r. 1934 v Itálii. Vždyť to byl právě „Pišta“, který tak skvěle organizoval jedenáctku zlatých hochů při jejich triumfálních vítězstvích na světovém šampionátu nad Rumunskem, Švýcarskem, Německem a i v nešťastně prohraném finále s Itálií patřil k velkým oporám mužstva se lvíčkem na prsou.

Málokdo snad ví, že Štefan Čambal začal s kopanou jako útočník I. ČsŠK Bratislava, pak po dva roky (1929-1931) oblékal dres Teplicer FK, odkud teprve přestoupil do pražské Slávie, kde spolu s Fr. Pláničkou a dalšími hvězdami čs. kopané šířil slávu „červenobílých“. Po odchodu z pražské Slávie (1937) hrál jednu sezónu za brněnské mužstvo SK Židenice, aby pak ligové boje zakončil v týmu Bati Zlín. Po skončení aktivní dráhy se stal trenérem, mimo jiné také v Austrálii (FC Prague Sydney), ve Švédsku i doma; jednu sezónu vedl pražskou Spartu a v r. 1949 ve 4 zápasech i čs. národní mužstvo.

Po červnovém úmrtí Oldřicha Nejedlého a smrti Štefana Čambala, ze „zlatých hochů“ (kteří před 56 lety tak proslavili na mistrovství světa v Římě Československo) žijí nyní už jen dva: v pražské František Plánička, ve Švýcarsku Jirka Sobotka.

Při uzávěrcce: fotbalová senzace

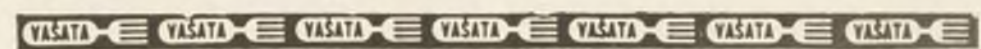
SKPU CHEB DO ČELA 1.LIGY

V neděli 16. září se hrála mistrovská utkání 6. kola 1. čs. fotbalové ligy, která se neobešla bez překvapení: zatímco bratislavský Slovan prohrál v Dunajské Středě (0:2) své první střetnutí sezóny, deklasovalo mužstvo SKPU Cheb pražskou Duklu 4:0 a dostalo se — byť jen lepším brankovým poměrem — na první místo tabulky. Své výkony zlepšili i kdysi velcí rivalé Letné: Sparta zvítězila doma nad Nitrou 3:1, Slavia nad Zbrojovkou Brno 3:0.

Pořadí: 1. Cheb 9 bodů, (skóre 13:3), 2. ŠK Slovan Bratislava 9 b.(16:6), 3. Dukla B. Bystrice 9 b.(12:7); 4. Olomouc, 5. Baník Ostrava, 6. Nitra, 7. Sparta, 8. Slavia (všichni po 7 bodech); 9. Bohemians Praha, 10. Hradec Králové (oba po 6 bodech); 11. D. Středa, 12. Prešov (po 5 bodech); 13. Vítkovice, 14. Inter Bratislava, 15. Dukla Praha (po 4 bodech); 16. Brno (bez bodu, skóre 0:15!).

K. Drážďanský

DĚKUJEME TĚM PŘEDPLATITELŮM, KTERÍ JIŽ VYROVNALI PŘEDPLATNÉ

DOBŘE VAŘÍ—DOBŘE SLOUŽÍ

VZORNÁ ČESKOSLOVENSKÁ RESTAURACE

339 EAST 75th STREET, NEW YORK, N. Y. 10021

TEL.: 988 - 7166 a 650 - 1686

